

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

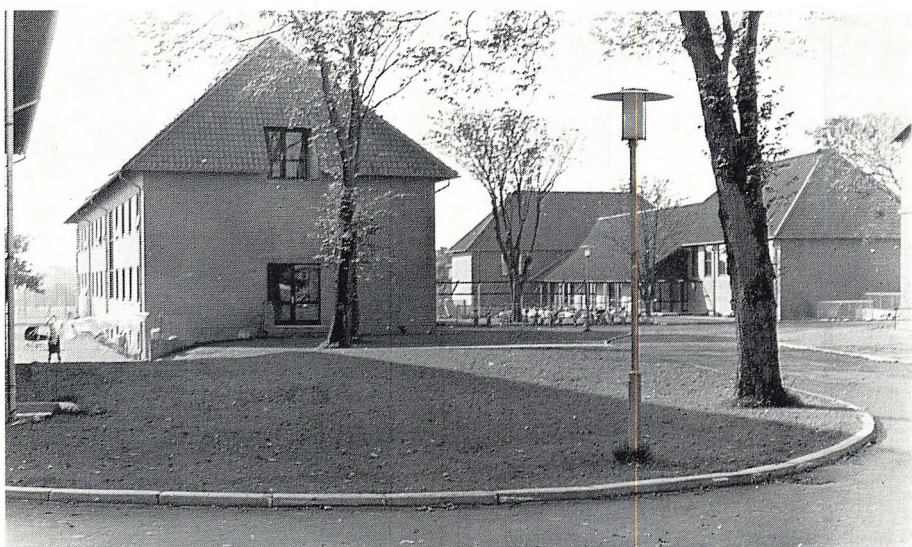
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NISSUMSKE
ÅRBØGER
1960

NISSUMSKE ÅRBØGER

UDGIVET AF

NØRRE NISSUM SEMINARIUMS
ELEVFORENING

UNDER REDAKTION AF
GUNNER ERIKSEN (43)

1960

CHRISTENSENS BOGTRYKKERI

STRUER 1961

INDHOLD

PROVST K. STEFFENSEN OG SEMINARIET Af rektor <i>E. Høgel</i>	5
PETER FRANDSEN Af <i>J. Søndergaard Jacobsen (06)</i>	6
ÅRSBERETNING FOR NR. NISSUM SEMINARIUM 1959/60 Af rektor <i>E. Høgel</i>	9
DEGNEKÅR OG SKOLEHOLD I NR. NISSUM FOR 200 ÅR SIDEN Af lærer <i>J. Søndergaard Jacobsen</i>	13
100 AAR EFTER CANDIDAT STRØMS FØDSEL Af lærer <i>E. Maarbjerg</i>	25
LEJRSKOLEN I BRÆDSTRUP Af lektor <i>A. Koch</i>	31
EN RØST FRA MYRETUEN Af seminarieelev <i>Immanuel Olivarius</i>	36
RUNDGANG Af <i>Gunner Eriksen (43)</i>	40
NR. NISSUM SEMINARIUMS 5.-MAJ-LEGAT Ved lektor <i>A. Koch (28)</i>	46
ÅRETS DIMITTENDER Ved <i>Gunner Eriksen (43)</i>	51
AF ÅRETS DAGBOG Ved <i>J. Søndergaard Jacobsen</i>	55

Provst K. Steffensen og seminariet

Ved rektor E. Høgel

EFTER lærer Hoppes død i 1949 blev provst Steffensen valgt til formand for Nr. Nissum Seminariums bestyrelse, der dermed fik en leder, der i sin ungdom selv havde været seminarielærer ved Th. Langs Seminarium i Silkeborg.

Hans afgjort egnethed for den nye post, der nu kom til de mange andre, han havde, lå dog også i hans ireniske personlighed, der parrede en usædvanlig belæsthed med et centralt kristeligt sigte. Han var så beskeden i sin fremtræden, at man ligefrem måtte opleve ham på tomandshånd eller som foredragsholder for præster for at få en klar fornemmelse af, hvor usædvanlig en viden og hvor dyb en forståelse, han besad. Han omfattede seminariet i Nr. Nissum med inderlig interesse og bar under dets enorme udvikling store byrder og et stort ansvar.

Ofte havde vi i de senere år næsten dårlig samvittighed ved at læsse hans vogn så fuld. Dog, han klagede ikke, men lagde i vej og trak læsset. Såvidt vi forstod det, agtede han at blive ved roret også efter sin afgang fra præste- og provstegerningen. Det var vi alle dybt taknemmelige for. Han ville være med til afslutningen af den udbygning af seminariet, han havde taget medansvar for. Det blev anderledes.

I inderlig taknemmelig erindring om denne kloge, fordringsløse, kærlige og offervillige mands gerning for os bøjer vi hoved og hjerte for den herre, han tjente så helt, og som nu gav ham hjemlov.

Peter Frandsen

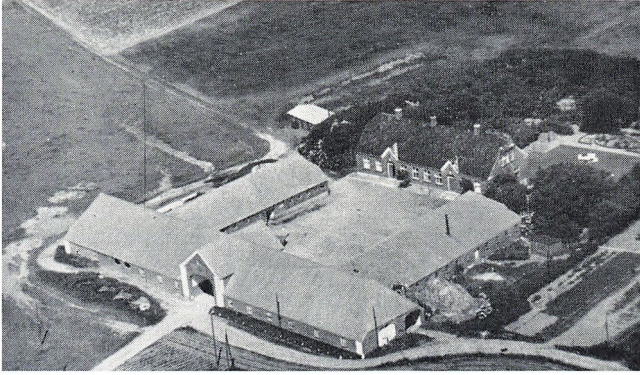
Født 31. januar 1887 -
død 28. november 1960

Da man ved seminariets årsmøde i oktober genvalgte kreditforeningsrepræsentant Peter Frandsen som medlem af bestyrelsen, var der nok ingen, der tænkte på, at hans virketid så snart skulde være forbi. Han vil være kendt af de fleste af dem, der har haft deres gang på skolerne her, og derfor vil det være naturligt at få et mindeord om ham med i årbogen her.

Mindet om Peter Frandsen forener sig med minder fra gården Øster Stokholm, hvor han var født, og hvor han havde sit hjem den allerstørste del af sin tid. Denne gård, hvis jorder strækker sig fra landevejen i syd til de skrænter ved Limfjorden, som vandene *der* stadig søger at nedbryde, og i mands minde har de slugt adskillige tønder land. Her boede i årene 1700 til 1742 sognets degn, Christen Møller, først substitut for latinskolen i Lemvig, men fra denne skoles nedlæggelse rigtig degn. Gården var da fæste under Kappel og senere under Kongensgård, men siden den 1778 overgik til selveje, har den ikke været i handelen.

På denne slægtsgård blev Peter Frandsen så født 31. jan. 1887. Han var forældrenes eneste barn, han gik i skole hos lærer Søgaard, som han alle dage omtalte med megen veneration, og herfra blev han, som han på sin lune måde udtrykte det, »dimitteret« 1901. Derefter havde han 2 skoleophold i Haslev, først på højskolen og senere på landbrugs-skolen. Dette havde stor betydning for ham, såvel for de kundskaber, han der erhvervede sig, som for hans åndelige udvikling. Som den trofaste natur, han var, vandt han sig der venner for livet, hvad der på rørende måde kom frem ved hans begravelse, da den ene efter den anden af de venner, han havde vundet sig i disse år fra landets forskellige egne stod frem og bevidnede deres taknemmelighed over, hvad

Ø. Stokholm

venskabet med ham havde betydet for dem i det halve århundrede, der var forløbet siden.

I sommeren 1910 var Peter Frandsen soldat i Viborg, og med sine vågne sanser forstod han også her at få noget ud af sine oplevelser. Han bevarede indtrykket både af det gode samliv, han havde med kammeraterne, og af de mange morsomme situationer, som soldaterlivet også fører med sig.

Ved faderens død 1916 overtog Peter Frandsen slægtsgården, og som den velbegavede og vågent interesserede mand, han var, blev hans evner og kræfter snart taget i brug i almenvellets tjeneste. Først var der KFUM, og der er ofte fremkommet vidnesbyrd om, hvad hans virksomhed der kom til at betyde for andre unge. Allerede 1919 kom han ind i sognerådet som afløser for J. N. Helligsøe, seminariets bygmester og forretningsfører, som ved ansættelsen af en særlig forstander for højskolen dette år fratrådte sin stilling her og flyttede til København. P. Frandsen fortsatte i sognerådet til 1929 og var i den sidste periode kommunekasserer, men da han nu efter loven kunde kræve sig fritaget, gjorde han dette. Det varede dog kun de privilegerede 8 år, før sognets beboere benyttede sig af deres ret til at vælge ham igen, og fra 1938 til 46 var han rådets formand og ledede sognets anliggender på betryggende måde. Trods stærk opfordring nægtede han at fortsætte. Vel nok til dels for at efterleve ordet om, at man skal holde op, mens legen er god, men han havde også på det tidspunkt fået et andet krævende hverv, idet han i 1942 var blevet valgt til kreditforeningsrepræsentant, et arbejde, der havde hans store interesse, og som han ved sin velvillige forståelse over for »kunderne« og sin evne til at sætte sig ind i deres forhold havde alle betingelser for at udføre på bedste måde.

Også de af hans gamle præst Ad. L. Hansen oprettede skoler her i sognet havde hans fulde interesse og sympati. Fra første færd måske fordi de var sat i gang af den præst, som han havde gået til konfirmationsforberedelse hos, og som alle dage stod for ham som idealet af en sognepræst. Det blev først højskolen, der kom til at nyde godt af hans interesse og arbejde. I 1922 kom han ind i højskolens bestyrelse og var således med til at tage bestemmelse om og forestå denne skoles flytning fra dens oprindelige plads i seminariebyen op til bakkekammen, hvorfra der er det storslåede udsyn over fjord og land. Fra denne bestyrelse trak han sig tilbage 1932, men var igen med fra 1948 til sin død.

Seminarieret følte Peter Frandsen dog ikke mindre tilknytning til. Her havde han i 1917 hentet sin kone, Christiane Gadegaard, og her havde 2 af børnene, Anders og Esther, taget eksamen, henholdsvis 1939 og 49. Det følte derfor som noget selvfølgeligt, da han efter Rasmussen-Byskovs død i 1949 blev dennes efterfølger i seminariets bestyrelse, og denne plads havde han til sin død. Den største del af tiden var han medlem af forretningsudvalget og havde derved nær kontakt med hele udviklingen i de år, der kan betegnes som den anden store byggeperiode i seminariets historie.

Vi, der har haft den glæde på nært hold at kende Peter Frandsen og det hjem, som han sammen med Christiane Gadegaard dannede i Øster Stokholm, forstår så godt, at dette hjem blev centrum i en stor vennekreds. Det gjaldt her, som Hostrup udtrykker det: »mild er værten, og værten er glad«. Peter Frandsen var en personlighed af usædvanligt format. Meget kunde han overkomme, og hvor han færdedes, og i hvad han havde med at gøre, lyste han op i tilværelsen. Ved tanken om, hvad han har været for os, mindes man rimet om Broder Niels i Sorø:

Altid var han så vel tilfreds,
være sig ny eller næde,
trådte han ind i brødrenes kreds,
kom der en luftning af glæde.

Ja, sådan var det. Hvor han kom ind i en kreds, kom der en luftning af glæde. Han bragte altid noget godt med sig ud fra den livsindstilling, han havde vundet gennem oprigtig kristentro og gennem de erfaringer, som hans færden blandt mennesker havde bragt ham, og derfor føler vi det, sådan som Noe-Nygaard udtrykker det:

Der går et gran af os med dem i graven,
når de som slagne lægger vandringsstaven.

Mindet om Peter Frandsen vil leve længe her på egnen, og sporene fra hans færd og virke vil sent slettes. *J. Søndergaard Jacobsen.*

Årsberetning for Nr. Nissum Seminarium 1959-60

Af rektor E. Høgel

EN årsberetning i år må undgåeligt lade det sidste blive det første og nævne tabet af bestyrelsens formand, selvom det er sket i indeværende skoleår og ikke i beretningsåret. Tabet af provst Steffensen føles på seminariet stærkt. Han kom her de lange eftermiddage til forretningsudvalgsmøderne og gennemførte med udholdenhed – også når vi kunde se på ham, han var træt. Hans mildhed, hans klogskab, hans tro på seminariets opgave var med til at finde vej igennem mange af de spørgsmål, hvis løsning var af indgribende betydning for vort skoleliv her. Det er ikke stedet her for nogen mindetale i dækkende forstand, men jeg har ikke kunnet undlade at søge at give et klart udtryk for, at formanden nød alles tillid her på stedet, blandt os, der arbejder her til daglig. Vi var ham tak skyldige – og vi er ikke helt uden en fornemmelse af, at vi somme tider har trukket ret store veksler på hans kræfter. Gud har nu kaldt sin travle tjener hjem til hvilen. Vi under ham den. »Glæde ham Gud i Himmerig«.

Hvordan går så seminariet, og hvordan er det forløbne skoleår blevet afviklet?

Som De måske husker, har vi to klasser på hvert trin undtagen i præparandklassen og 1. kl., hvor vi har tre. Det gav i afvigte år et maksimalt elevtal på 432, hvoraf dog to klasser var ude i praktikant-tjeneste og vikartjeneste. Det vilde næppe være muligt at huse så mange på engang. (Til kommende februar synes vi at have 485 elever. Når engang 3. kl. ikke kommer ud i praktisk tjeneste i tiden fra februar til sommerferien, vil der blive et slemt problem for os med at anbringe forkursusfolkene!). Vi har spurgt ministeriet om tilladelse til at fortsætte med at tage 3 klasser ind hvert år, men har ikke fået svar. Skrivelsen er oversendt til behovskommissionen, der forøvrigt siges at være ved at være til ende med en prognose. Den skal tyde i retning af,

at der snart må indskrænkes m. h. t. tilgang, hvorfor det synes ganske meningsløst med de sidst tilkomne tre seminariers oprettelse. I år har vi taget 3 klasser med 36 elever i hver. Det er tanken fremover – om det ikke bliver os nægtet – at stile på 3 klasser med 30 elever i hver. Tilgangen er rigelig – og kommer indtil videre også fra Hernings opland. Det er nok for tidligt at spå noget som helst om Herning seminariums oprettelses indflydelse på vort. Kun kan borgmesterens optræden i forbindelse dermed inderligt beklages, også når han på et usagligt grundlag i pressen spår død over os her.

Jeg må måske i denne forbindelse lige påpege, at Danmarks Lærerforening hævder nødvendigheden af færre og store seminarier af hensyn til linieundervisningen og elevernes tilstrækkelige valgmulighed samt børneskolens behov. Det sidste naturligvis ikke mindst. At for små liniehold er en belastning for økonomien spiller nødvendigvis også en rolle for et privatseminarium. Det er på linie med disse synspunkter vi har søgt at indrette os. Samme lærerforening har for ret nylig åbnet for vældige angreb på den nuværende læreruddannelse. Man frygter for devaluering af lærereksamen og ønsker bl. a. eksamen tilbage. På rektormødet for nylig var der vist 75–85 % stemning for at få eksamen indført i samtlige liniefag, idet man finder den nuværende ordning uholdbar på dette punkt. Iøvrigt synes angrebet indtil videre mere voldsomt end underbygget, og en ændring af loven overhovedet på noget punkt næppe opnåeligt de første 5–8 år. Loven har jo til dato overhovedet ikke været sat helt i funktion, så den har kunnet vise, hvad den duede til. Der lyder også røster nu om studentereksamen eller i alt fald realeksamen som obligatorisk forudsætning for at komme ind i et seminarium. Det første vilde nærme os den tyske ordning og vil dog vist aldrig blive mulig i Grundtvigs og Kolds fædreland. Derimod er det tænkeligt, at realeksamen vil blive fordret. Det synes jeg personlig, man skal se på med sindsro. Dels vilde en sådan bestemmelse fri os fra en stor pine på deres vegne, som tager en anstændig adgangsprøve, men ikke kan komme ind på et seminarium. De vil da i det mindste stå med et eksamenspapir i hånden, der giver dem adgang til etaterne. Dels vil de mange nye centralskoler med deres overbygninger antagelig snart bringe antallet af ansøgere til seminarierne med realeksamen til at stige væsentligt. I den forbindelse må jeg røbe, at vi har en fremtidsdrøm om at oprette et toårigt (eller treårigt?) realeksamenskursus i østre skoles lokaler, når de engang bliver ledige. Kunde det blive i samarbejde med kommunen på en eller anden måde, var det det blideste. Ellers måtte det ske ved køb af østre skole, når den bliver til salg. Vi vilde derigennem vinde en nær mulighed for

liniepraktik, som vilde være værdifuld. Den nye centralskole er lige ved at blive påbegyndt, så østre skole vil vel blive overflødig i løbet af ret få år.

Byggeriet er blevet fortsat i det forløbne år, og jeg vil gerne med det samme gøre rede for det byggeri, der er i fuld gang og det, vi tænker på at påbegynde i indeværende vinter, idet tilladelse er givet. Den nye rektorbolig er væsentlig færdig. Den håber jeg, De vil gå med over i til samvær sidst på dagen, hvorved De vil få den at se. De to andre projekter skal jeg gennemgå efter arkitektens skitser her.

Iøvrigt må jeg sige, at De kan næppe tænke Dem, hvor vi nyder, at der er ved at være orden på den ene ende af vort terræn og ligeledes nyder, at de der byggede ting fungerer godt efter hensigten. Branddammen sendes der om sommeren så mange varme ønsker imod af vore elever, at man må være glad for vandet. Der kunde gerne blive brand. Men der er stadig ikke fundet nogen udvej for at skaffe midler udefra som gave til at gøre den til svømmebassin – og så må den vente, til der engang måtte blive penge til den.

Til megen gavn for undervisningen, til hjælp og glæde for lærerne, er der i det forløbne år købt undervisningsmidler for ca. 50.000 kr., og forretningsføreren synes at kunne skaffe udvej for et lignende beløb til dette formål i det kommende år. Skulde lærerne ikke få givet udtryk for glæden ved denne ordning og den frihed og tillid til lærerne, hvormed den administreres, vil jeg gerne nævne det her på deres vegne. Der høres tit nok taknemmelige bemærkninger her i den anledning, som også på en sådan dag bør bringes videre. Nu er der så yderligere åbnet mulighed for lån hos staten på meget favorable vilkår til dette formål efter ganske bestemte regler. Vi vil kunne låne mere end 150.000 kr. På given foranledning har jeg forhandlet med lærerne herom, og vi er alle enige om, at vi gerne ønsker dette lån hjemtaget, om styrelsen er enig heri, i skoleåret 1961/62. Ved hjælp af dette lån skulde så alle væsentlige behov for undervisningsmidler være imødekommet, således at det årlige budget på dette felt kan sættes ned på et niveau, der dækker slidtage og fornyelse.

Vi har mistet en lærer i det år, der gik, idet adjunkt Petersen rejste tilbage til Horsens skolevæsen. Det var vist en afgørelse, der ikke voldte ham selv så lidt kval at træffe. Os voldte den sorg, da den var truffet. Vi var så glade for at have ham. Det gjaldt alle uden undtagelse, tror jeg, jeg tør sige, også eleverne absolut. Vi håber, han nu må blive rigtig glad for sin gerning der. I stedet for fik vi en F-lærer, Knud Erik Christensen, en dimittend fra 1960, der er i fuld funktion. Til næste sommer kommer et ganske ungt lærerpar hertil om alt gå

vel. De er begge efter aftale med seminariet her på gymnastikhøjskolen for at blive uddannede. Vi venter os meget af dem og glæder os til at få hjælpen. Senere vil vi antagelig igen få brug for øget lærerkraft og har til den ende kontakt med et enkelt emne, der også er ved at kvalificere sig til posten. Markedet for lærere med højere uddannelse er i den grad skrabet for tiden, at det hinker stærkt mange steder. Vi håber ad disse veje at komme godt igennem.

Iøvrigt er året i det store og hele gået godt indenfor de sædvanlige traditionelle rammer, og det er godt med gode traditioner. Da vore to afgangsklasser havde afslutning i sommer, måtte vi imidlertid holde den dertil knyttede middag på Lemvig Missionshotel, hvor også elevfesten blev holdt. Vi kan ikke samles mere indenfor vore egne rammer til fest. Det gjorde lidt ondt i os alle sammen – også i eleverne, men der var intet at gøre. Eleverne bad så om, at dagen måtte slutte i Nissum Kirke, og det gjorde den ved lektor Hansen og med sognepræstens tilladelse. Kirken var aldeles fyldt. Jeg skal ikke nægte, jeg var *meget glad* ved det ønske. Salmesangsaftenerne i advent om søndagen er en anden af de gode traditioner, der stadig samler fuldt hus. Morgenandagterne samler ofte flere end lovsangssalen kan rumme, så klaselokalet ved siden af må lægges til ved hjælp af en højtaler. Aftenandagterne i elevernes samlingsstue går også deres gang, uden at jeg dog kan sige noget sikkert om deltagelsen. Endelig vil jeg også nævne med megen glæde, at der er en stor flok unge her (vel et hundrede stykker?), der arbejder med sig selv for at vinde egnethed som førere i de uniformerede ungdomskorps – spejdere og FDF. Når man kender nøden for førere og den store værdi disse ungdomsarbejder kan have under god ledelse, kan man ikke andet glæde sig og være taknemlig for dem af vore lærere, der trods stor travlhed, dog finder tid og kræfter til dette ekstra nap.

Jeg skal slutte med at sige, at selv om vi meget godt kan se, at ikke alt er bedst her – hverken af det, vi selv sætter ind eller det, vore elever sætter ind i form af arbejde og liv, så vil jeg alligevel – med tak til Gud, som satte os til gerningen og som under vor skrøbelighed viser os sin langmodighed – have lov at sige: Her er en god arbejdsplads, hvor et stort hold lærere, der er så vidt forskellige som mennesker ellers er det, trækker i enighed og udholdenhed på et stort læs i redeligt ansvar under skolens gamle motto. Jeg har selv været taknemmelig for året, der svandt – og siger mine medarbejdere tak, både i styrelse, forretningsudvalg og i kredsen af funktionærer og lærere. Tak.

Degnekår og skolehold i Nr. Nissum for 200 år siden

Af lærer J. Søndergaard Jacobsen

I NØRRE NISSUM var der i mange år både en degn og en skoleholder. De fleste steder var det sådan, at da kravet om oprettelse af skoler kom med Chr. VI's skolelov 1739, var det mange steder degnene, der overtog dette hverv og derved fik et tillæg til degneindtægter. En sådan ordning stødte imidlertid på vanskeligheder her, da biskop Brorson i 1742 kaldede organisten i Lemvig, Jacob Dagnes, Bertel Thorvaldsens morfar, til degn her, hvilket var meget mod beboernes ønske. Man vilde haft den forrige degns søn, og Dagnes fik på mange måder Nissum-boernes modstand at mærke; det gav sig udslag i, at man gav mindre offer, og at man ved tildeling af tiendekorn delte hver kærvi i to, og så desuden deri, at man ikke vilde have børnene til at gå i skole hos ham. I et brev til Brorson af 11/10 1747 skriver sognepræsten, Eric Lemming:

1. Skolehus er her ikke i sognet, men til Degneboligen er bygget nogle fag Huus, hvortil jeg til dato ikke har kunnet formaa min Menighed at lade deres Børn søge Skole, forgivendes, at Degnen Jacob Dagnes for hans mange Børn og andre Vanskeligheders Skyld ikke var forsvarlig i Stand til at undervise Børnene, hvilket jeg dog ikke kan sande med dem som den, der aldrig har kunnet overtale Forældrene at een gang til prøve at lade deres Børn møde i samme Skolestue til Undervisning af Degnen i min Overværelse og da *der* kunde give mit Vidne. Degnen desuden vil gjerne holde Skole, passer sit Arbejde vel og er velskikket til det, han bør, både at lære dem at læse og skrive, saa ogsaa de 4 Species i Regnekunsten, især i Undervisning i den sande Christendom.

2. En Skoleholder, navnlig Jens Pedersen Svane, som fattes lidet i at kunde dimitteres til Academiet, har jeg derfor antaget og haft nu paa tredie Aar til Omgangsskoleholder. Samme holder Skole hos Bønderne, een Maaned i østre, een i søndre, een i vestre og een Maaned nær i Sognet, hvortil de fleste Børn paa hvert Sted møde. Samme Skoleholder er ikke ilde qualificeret til samme Embede, baade at lære Børnene at læse, skrive og regne, og Undervisning i Christendommens rette Beskaffenhed. Aleneste hans Løn er utilstrækkelig. Hoc: Hidtil kuns 17 Sletdaler, hvoraf han maa betale for sin Kost hver Maaned imod 2 Sletdaler, altsaa bliver der lidet til overs til Klæ-

der og Sko, men intet til de øvrige 8 Maaneder, hvor det i den Tid fast ene mig til Tynge, som dog ikke længere formaar ene at bære den Byrde. Og hvert Aar at faa en ny Skoleholder er mig ikke muligt ej heller Børnene gafnligt, som ellers vil ske, hvis ikke Skoleholder holdes og opholdes. Altsaa vil der vel for samme Skoleholder gjøres nogen Anstalt af Skolecassen til hans Ophold. Desuden har jeg aldrig med det Gode eller Alvorlighed kunnet faa hans Løn, 3 Sk. af hver Td. Skyld, uden Fortræd og Disput, men naar Bønderne med Execution tvinges til at betale, decortere de Executionspengene eller mere i mit Offer, saa jeg derfor af mine egne Penge har maat completere de 17 Sletdaler, vil bede og haabe, De Deres Høyærværdighed haver samme Svane i Erindring til noget bedre, naar et lidet Degnekald kunde forefalde.

I henhold til denne sidste bemærkning sendte skoleholder Jens P. Svane en versificeret ansøgning til biskoppen om et degnekald. Han udtrykker sig sådan i sit bønsskrift:

Forgangen Aar jeg min Høyædle Hr Faer
 i Dybunderdanighed hjerteligst har
 om Levebrød søgt men fick icke
 men nød foraarsager at beede indtil
 Min Gud og min Biskop i Kiærlighed vil
 af Naade mig Brødet tilskicke.
 Jeg haver 6 Aar med Møye og Fliid
 holdt Schole i Nissum om Winterens Tiid
 I Haabet lidt mere at fange
 Her 8 Rbdlr. jeg icke kand naae
 om Aaret, skiønt jeg omkring maa gaae
 Hvor vit kand vel dette sig lange.
 Høyædle Hr Biskop mig Stachel til Gavn
 Hiælp mig da i Jesu Velsignede Navn
 Saa jeg som tvivlraadig maa bære
 Det Gud og Hr Biskop har Øye paa dend
 som trænger og beder med Hierte og pen,
 der er og til Døden vil være

Deres Høyærværdigheds Høyædle og Høyærværdige, Min Høygunstige Hr. Faders underdanigste og ringeste Tiener.

Jens Pedersen Svane.

Nørre Nissum, den 25. Juni 1751.

Disse ubehjælpssomme vers var dog ikke af en sådan beskaffenhed, at de kunde røre Brorsons poetiske sind. Svane måtte holde ud her 6 år endnu. Så fik han et andet levebrød, men degn blev han ikke endnu. Han blev skoleholder ved Legatskolen i Hjern. Et par år senere blev han degn i Junget-Thorum i Salling, men det var jo uden for Brorsons område.

Nissumboernes vægning ved at lade deres børn gå i skole hos Dagnes kan have sin grund i det, som præsten kalder »andre vanskeligheder«. Der findes i bispens arkiver et brev af 1744 fra Dagnes til biskoppen. Han lægger her i det hjertelige brev alle sine embedsbesværligheder frem for biskoppen i den for pietister sædvanlige skriveform og slutter med at røbe en hjemlig tragedie, som dog forud må være biskoppen bekendt: »Min Begjæring er til Eder, at I udi Eders Bønner beder for mig og min stakkels Kone, at det, som er nedbrudt, kan blive oprejst igjen. Jeg lader hannem vide, at hun er afvænt fra Brændevin og i lang Tid ikke har smagt dette, hvorfor den naadige Gud bør at loves og prises for den Velgjerning mod mig og mine smaa Børn«. – Denne afvænnelse har antagelig ikke holdt, og dette forhold er nok den egentlige grund til, at børnene blev hindret i at gå i skole hos degnen. Antagelig er det så også grunden til, at datteren Karen rejste bort og afbrød forbindelsen med hjemmet, og måske har vi også her en løsning på den gåde, at Zidsel Dagnes' død ikke findes i Nørre Nissum kirkebog.

Kort efter Jens Svanes bortrejse havde pastor Bruun vanskeligheder med et rakkerbarns undervisning. Der lå et par rakkerhuse på Varhede, ikke langt fra Ejdal. Stedet kan endnu påvises. Der boede Kollislægten, som H. P. Hansen har ikke så lidt at berette om i »Natmændsfolk og Kjæltringer«. Sagen med dette rakkerbarns undervisning lå præsten stærkt på sinde, og i sin nød sendte han følgende skrivelse til biskoppen:

Gud veed, at jeg intet heller ønsker, end at jeg allerede med Vished kunde sige og skrive om min saa dyre anbettede Menighed, at i samme Enhver havde et Hjerte og en Siæl, til at ville adspørge Guds Rige for sig og sine. – Men Gud bedre for sandt! Fienden har og her (saaet) sin Klinte og Ukrud paa denne Herrens Ager, hvor ihvordan jeg end ender og vender det samme dog kommer mig for at groe op iblandt Hveden. – Thi Deres Høyærværdighed, som fra mit Embeds Tiltrædelse Enhver Siæl i min mig saa høylig anbefalede Menighed er kommen og kommer mig lige saa dyre som min egen Siæl. Saa har ogsaa en aldrig nogen Tiid eller Time glædeligere gaen mig fra Haanden end den, hvilken jeg offentlig eller hemmelig har anvænt til Jesu Riges og Hans Retfærdigheds Adspørgelse for mig og mine med hans hellige Blod saa dyrekjøbte Sjæle. Og især har jeg altid dreven paa, at den dyrebare Ungdom maatte komme til den saliggjørende Guds sande Kundskab. Men i dette har jeg fast allermest haft Modbør og er dog, skjønt mod Strømmen, til Dato nogenlunde kommen igjennem! Men nu, da jeg og mine Medhiælpere (i Henseende til Natmands Folket, som boer her i Sognet og har en Datter, som i sit 12.–13. Aar ikke endnu kan stave og læse i Bog) med dette Aars Fattig Ligning har været aarsaget at tillægge bemeldte Natmands Datter saa meget Korn og Penge, som hun behøver til en Winters Skolegang iblandt Sognets Børn. Saa maa jeg (uagtet jeg af Prædikestolen paa det al-

vorligste og ellers hemmelig har advaret og bedet Sognefolkene, at de herudi ville gjøre deres) tværtimod, desværre! Ved Skolens Begyndelse med Smerte fornemme, at jeg har de Tilhørere, som deels, hvor Omgangsskoleholdet kan falde beqvemmeligst og tienligst, at nu ikke vil tage imod Skolemesteren og nu deels ganske holde deres Børn fra at komme i Skolen, foregivende at de ej har været vant, at Natmandens Børn og skulde søge Skolen med Sognets Børn. Jeg har endog i Skolen gjort den Anstalt, at Natmandens Barn sidder i en Krog for sig selv, gaard ud og hjem for sig selv, og ej kommer iblandt de andre, men dog er somme saa gjenstridige, at de ganske holder deres Børn fra Skolen og vil, at dette skal være Aarsagen, da jeg dog forhen har befunden, at de samme desuagtet ikke har været meget for enten at lade deres Børn søge Skolen, eller at de maatte lære, hvad jeg efter deres Nemme og Alder saa tjenligst til deres Sjæles bedste.

Deres Høyærværdighed! Dette er udøjeligt og smerter mig saa meget mere, saasom jeg hel vel veed, at det just er det Hjørne i Sognet, hvor baade Forældre og mange Børn holdes bundne med en grov Vanvittighed, hvor de (ej) selv kan lære deres vanvittige Smaa eller formaa at holde en til at lære dem. Natmanden skal stædse selv være ude om Føden og altsaa ikke selv kan lære hende, at holde en Lærer for hende og de andre tilvoksende Smaa evner han ikke. Altsaa maa jeg herved allerydmygst bede Deres Høyærværdighed, at De for vor Herres og Frelsers Skyld, som har ladet sig det Slags Folk komme lige saa dyre som andre, herudi vilde være mig assisterlig og ved Deres staaende Bistand Haandhæve i saa Vis mit hellige Embeds Myndighed, som ellers (naar det for Natmandens og Vedkommendes Selvraadigheds Skyld skulde mislinge med Skolen og dens Inddeling til det og det Sted, som det er tjenligst) i Fremtiden turde liide meget,

lever jeg iøvrigt med det Ønske, at den allerhøyeste med sin Naade vil omgive Jer nu og altid.

C. P. Bruun

Nørre Nissum Præstegaard, den 2. November 1758.

Hvem der blev Jens P. Svanes efterfølger som skoleholder her, har jeg ikke kunnet finde, men i 1765 fik man en ansøger, som allerede var lidt op i årene og allerede havde en del erfaring i at undervise. Han hed Hans Jensen Paludan og var født 1717 i Lomborg præstegaard som søn af sognepræst Jens Hansen Paludan. Han kom på latinskolen i Viborg ligesom broderen Søren Aagaard Paludan, der under sin virksomhed som kapellan i Hjerm 1745–48 pådrog sig et slet eftermæle ved sit forargelige levned. Hans Paludan begyndte at studere, men fuldførte ikke studiet. Han blev 1744 »Hører« ved sin gamle skole i Viborg. Her får han det vidnesbyrd, at han var en god lærer, »når han ikke vilde skeje«, men han forfaldt til drik og måtte efter 5 års virksomhed trække sig tilbage fra sin gerning, dog lykkedes det ham at sælge embedet for 100 rdl. Hvad han nu har foretaget sig de følgende 16 år, ses ikke, men 1765 fik han altså det ikke fede embede som skoleholder her. Særlig anset synes han ikke at have været her de før-

ste år, for da pastor Chr. Bruun døde i 1768, fandt en del af beboerne ud af, at da det var præsten, der havde ansat Paludan, kunde denne ansættelse kun gælde, så længe præsten var i live, og derfor måtte hans virksomhed her nu ophøre. Så måtte Paludan have fjerpenen frem og opsætte en sålydende skrivelse til biskop Bloch:

Deres Høyædle Høyærværdighed!

Under Soumission maa jeg nødes til at tage mig den Frihed at incommode Deres Høyærværdighed med at andrage for Dem, at endskjønt jeg af den forhenværende Sognepræst Bruun og Kirkens daværende Patron, Hr. Wolder paa Kongensgaard her i Sognet er antaget som Skoleholder i Nr. Nissum, hvilket Skoleembede jeg haver forrettet med Fliid, som hosfølgende Attester kand beviise, og det udi 3 Aar. Jeg dog dette uaget maa erfare og merke, hvorledes nogle her i Menigheden vil paastaa, at jeg nu icke kand ansees for at være Skoleholder, efterdi Hr Bruun er død, og der igjen er kommen en ny Præst, saa at de derfor vil have 2de Bønderkarle til Skoleholdere. Desaaarsag jeg efter Welædle, Høylærde Hr Proust Rosenbergs Forslag i underdanigste Soumission underkaster dette den Høyædle, Høygunstige og favorable Hr Biskop i Forventning om en naadig Resolution vil jeg ønske Deres Høyædle Høyærværdighed og gandske Høybiskoppelige Familie ald Guds Naade til Sjæl og lif, Hvilket Ønske jeg med største Underdanighed haver dend Ære at henligge (o. s. v.)

Hans Paludan

Nørre Nissum, den 20. Juli 1768.

Under samme dato var ansøgningen forsynet med anbefaling af de 3 gårdmænd Laurids Jacobsen Wey i Nissumboel, Christen Christensen i Nørre Balle og Christen Jensen i Øster (?) Stokholm.

Efter at sognepræsten, Herman Schor, også samme dag havde påtegnet ansøgningen med sin anbefaling, gik Paludan over til herredets provst, som på det tidspunkt var præsten i Resen. Han hed Hans Rosenberg og var fra Lemvig, hvor 2 generationer havde været præster og provster. Faderen, der også hed Hans Rosenberg, havde flere gange søgt om tilladelse til at få sønnen som kapellan, men døde inden tilladelsen kom, og så blev den unge Hans sognepræst i Resen-Humlum og kort efter provst. Han syntes dog ikke rigtig om den gamle, afsides beliggende præstegård, der ellers var bekendt som fødested for den kendte biskop, bibeloversætteren Hans Poulsen Reesen. Rosenberg havde da købt en gård i Resenby, overfor kirken, og der opbyggede han så en gård »af megen Smag og god Indretning« og gav den navnet Resenborg, måske under inspiration af, at det var dannet af de samme bogstaver som hans eget navn. Sønnen, Hans Chr. Rosenberg, som blev faderens efterfølger, købte endnu en af byens gårde og

Lærer Søgaard uden for Østre Skole

lagde til Resenborg, så det blev helt herskabeligt. Herfra blev nu i årene afsendt adskillige skrivelser til biskoppen i Ribe, og dertil bragte så også Hans Paludan sin ansøgning. Provsten sendte den videre 30. juli 1768, og 6 dage senere udfærdigede biskop Bloch sit svar. Han vil have besked på, hvorfor nogle ikke vil have Paludan længere, han »befaler de Beboere i Skole-Distriktet, som vægre sig ved at beholde ham til Skoleholder længere, at de frivilligen tilkjendegive mig, af hvad Aarsag de ikke ville beholde ham længere som Skoleholder, om og hvad de have at udsætte enten paa hans Antagelse til eller Forhold i Embedet, i hvilken deres originale Erklæring tilligemed Hr. Proustens Betænkning herom samt ovennævnte Oplysning meddeles mig til nærmere Resolution«.

Biskoppens sprogtone synes os lidt ejendommelig, når han »befaler« beboerne »frivilligen« at tilkjendegive deres mening om Paludan. Det ses da heller ikke, at nogen har fulgt opfordringen. Gassen gik af ballonen, og Paludan fik sin ansættelse stadfæstet, og i Hardsyssels Degnehistorie er Paludans ansættelse som skoleholder i Nr. Nissum angivet med dette år.

Paludan satte nu sikkert sin lid til, at han kunde få degneembedet her, når den aldrende Jacob Dagnes gik af, og så snart denne den 4. januar 1771 havde lukket sine øjne, rejste han af sted til Ribe for at præsentere sig for biskop Jørgen Carstens Bloch, som havde kaldsretten til degneembedet. Det viste sig at være uklog politik, men han havde måske næppe fået embedet, selv om han havde båret sig ander-

ledes ad, for provsten havde andre tanker. Fra ham foreligger der i Bispearkivet et brev af 9. januar 1771, hvori han meddeler, at degnen i Nørre Nissum, Jacob Dagnes, er afgang ved døden natten mellem den 4. og 5. januar, og han tilføjer straks: »Kan dette lidet embede ikke gives til kandidat Peder Ofvergaard«. Så følger der en lang anbefaling for ham. Han havde nemlig i 4 år været huslærer hos provsten, og han havde allerede været i Nr. Nissum og talt med pastor Schor, som var indforstået med en sådan løsning på sagen, og derfra er det jo nok, han har hørt, at Paludan var rejst til Ribe. Provsten tilføjer desangående: »Han var alt for stolt til at tale enten med mig eller sin Præst derom for at erholde Tilladelse til sin Reyse, mindre at søge vores Rekommandation. Hovmod og stor Indbildning om sig selv har været Aarsag til hans Ulykke fra Førstningen af, thi ellers hafde han nok for længe siden haft en bedre Station. Hr Schor er ey for at faa ham til Degn for ovenmeldte Aarsagers Skyld, og han kan desuden ey siunge. – Behager det Deres Høyærværdighed at kalde den af mig foreslaaede Person til Degne-Embedet, saa vil jeg tillige alledyngst bede, at han maatte forskaanes for den lange Reise udi denne haarde Vinter«.

Det gik, som provsten ønskede. Peder Overgaard, som var født i Helligkilde på Thyholm og var cand. theol. fra 1765, blev omgående kaldet. Det skete allerede 25. januar, og 4. april sender provsten hans skriftlige embedsed »som han corporlig har aflagt for mig«.

Det blev dog kun en ganske kort virketid, Overgaard fik i Nr. Nissum. Få måneder efter, at han havde overtaget embedet her, døde degnen Hans Friis i Resen. Nu var provst Rosenberg godt ærgerlig over, at han havde fået Overgaard bort. Men hvad. Det kunde måske alligevel lykkes at få ham tilbage igen. Han fik et ydmygt brev af sted til Ribe, og allerede 7. august kunde han takke biskoppen for, at han havde kaldet Peder Overgaard til degn i Resen. Efter 10 års forløb blev denne kapellan og degn i Vestervig og senere sognepræst i Hurup, hvor han døde 1797.

Denne gang har Paludan sikkert ikke søgt degneembedet, efter at han så nylig havde fået en dukkert. Der kom da også så fin en ansøger som cand. theol. Søren Rømer, en søn af birkedommeren på Rysensten gods. Allerede næste år søgte pastor Schor at få ham til kapellan, da »Gud har hiemsøgt mig med det tunge Kors, der bestaar i en overmaade heftig Rystelse, ej alene paa Hænderne, men endog over det ganske Legeme, som altid er geleydet af en næsten utrolig Angst og Hierteclappen, men fornemmeligst, naar jeg i Embedet skal bruge Hænderne til Alterens Sakramentes Uddelelse«.

Præsten ansøger om, at Rømer tillige maa beholde degneembedet, da han derved kan faa ham for så billig en løn, som ingen andre kan gøre det for. Kort efter tilbagekaldte præsten dog sin ansøgning, da han nu havde det bedre.

Men hvor holdt skoleholderen til? Hvor havde han sin bopæl, når han ikke under sit omgangsskolehold var indkvarteret i den gård, hvor skolen holdtes? Vi har hørt, at Jens P. Svane havde sit tilhold i præstegården, men da præsten fandt, at det i længden var for stor en byrde for ham, er det sikkert ikke bleven nogen tradition. Men ovre på Varhede øst for præstegården havde pastor Berg ladet oprette en ejendom med 6 tdr. land som enkesæde for præsteembedet, og der var den bestemmelse, at når der ikke var nogen enke på kaldet, måtte ejendommen benyttes af skolevæsenet. Fru Berg døde 1753. Da pastor Bruun meddelte biskoppen om fru Bergs død, tilføjede han, at han havde hørt, at Bergs formands enke, fru Tobiasen, ønskede at komme ind i enkeboligen, hvad han var noget bekymret over ved tanken om, at hans egen kone kunde blive enke og få brug for boligen. Fru Tobiasen rykkede dog ind, men få år efter flyttede hun til en datter i Ringkjøbing. Det fortrød hun dog snart og vilde så gerne have været tilbage til enkeboligen, men det ser ikke ud til, at det lykkedes. I 1763 havde tømmersmand Anders Grummesgaard stedet i fæste for 4 rdl. årlig »klingende Mynt«, men hvis en enke eller skoleholder skulde bebo det måtte han være villig til at flytte ud med 1/2 års varsel til efterfølgende »Fahrdag«. Det er da rimeligt, at da Paludan i 1765 blev skoleholder, har Anders Grummesgaard måttet flytte, i alt fald daterede Paludan sin ansøgning herfra i 1775. Det år fik han nemlig igen en chance. Søren Rømer var en svag mand, og i begyndelsen af 1775 tog han til Lemvig for at gennemgå en kur for sin sygdom, men han døde under kuren og blev 16. februar 1775 begravet i Lemvig.

Allerede 3 dage før Rømers begravelse fik Paludan fjerpenen frem. Nu vilde han ikke begå samme dumhed som sidst. Nu skulde det gå reglementeret til. Han satte sig da til at skrive følgende ansøgning til biskop Tønne Bloch:

»I underdanigst Soumission drister jeg mig til at træde frem for Deres Høyædle Høyærværdighed med denne min Supplique angaaende Degnekaldet udi Nørre Nisum, som formedelst forhen værende Degn, Mons. Søren Rømers Død er bleven vacant. Da jeg som Attestatus har været næsten 10 Aar Skoleholder i bemeldte Nør Nisum Sogn, saa Bønfalder jeg i Underdanighed Deres Høyædle Høyærværdighed, at det gunstigst maatte Behage Dem, at ansee saaledes min mange Aars besværlige Skoletieneste, at jeg maatte erholde naadigste Bønhørelse udi denne min Ansøgning.

Herren opfyldte Deres Høyædle Høyærværdighed og gandske høye Familie med de Velsignelser, som naaer til de Høye Ævigheds Grændser.

Høyædle, Høyærværdige og høylærde Hr. Biskop, høygunstige Herre

Deres underdanige Tiener

Hans Paludan

Enke-Boliget udi Nør Nissum, den 13. Februar 1775.

Næste dag gik Paludan til pastor Schor, som ogsaa var villig til at skrive sin anbefaling på ansøgningen. Det blev til følgende:

»Studiosus Hans Paludan har i min Betienings Tiid indtil paa syvende Aar og i min Sl. Formands Tiid i 3 Aar som Skoleholder her i Sognet saaledes forestaaet og forrettet Skole-Embedet: at Menigheden finder sig dermed aldeles fornøyet, ligesom jeg og ved Skolens Besøg og ved den sædvanlige Overhøring i Kirken har mærket ønskelig Fremgang hos de Unge.

Maatte han i denne sin Ansøgning finde Øvrighedens Bevaagenhed forunder jeg efter Rimelighed, han dertil ikke skal findes uværdig.

Nør Nissim Præstegaard, den 14. Februar 1775.

Herman Schor

Så måtte Paludan af sted til Resenborg, og efter den salve, som provsten havde affyret for 4 år siden, måtte man jo vente, at Paludan igen vilde få sig en ordentlig omgang, og man overraskedes derfor over, at Rosenberg nu skriver – efter en overskrift med de sædvanlige formularer:

»Da Candidatus S. Stæ. Theol. Søren Rømmer, forrige Sognedegn til Nørre Nissum her i Herredet er ved Døden afgangen udi Lemvig, hvor han for sin Svagheds Skyld laa under Cuur, saa giver jeg mig den Ære herved at underrette Dødsfaldet og tager mig tillige dend Frihed til dette lidet, vacante Embede at recommandere Skoleholderen i Bemeldte Sogn, St. Hans Paludan. Han har nu holdt Skole udi 10 Aar og forrettet samme hellige Gjærning til alle Vedkommendes Fornøvelse, som Sognepræstens paa hans Ansøgning tegnede Attest bevidner.

Personen er en Kgl. Attestats, næsten 60 Aar, grundig i Lærdom og ustraffelig i levnet. Han har hidtil ernæret sig ved Skole-Embedet, der gik an saa længe han havde noget at skyde til, men nu slides Klæderne af Kroppen paa ham, og af Skole-lønnen kan umulig oplægges noget til at anskaffe nye, thi hvad der bliver i Behold fra Vinteren maa han sætte til om Sommeren før sin Høst. Vilde Deres Velædle Velærværdighed nu vise den Bevaagenhed imod ham, at han tillige maatte nyde Degneembedet, kunde han nok subsistere uden at geraade i yderste Armod, der visselig matte gaa mig med alle Retsindige nær til Hierte, saavel for Personens egen som for Familiens Skyld.

Kiære Hr. Stiftsprovst! Glæd derfor saavel mig med Bønhørelse som den stakkels Mand med Kaldsbrev paa Tienneste. Gud skal igjen glæde og velsigne Deres Velædle Velærværdighed udi Ævighed.

Det ønsker, Velædle og Velærværdige Hr. Stiftsprovst

Deres allerydmygste Tiener

H. Rosenberg

Gamle Østre Skole

Man ser, at denne skrivelse er stilet til stiftsprovsten, som vel på den tid har haft den største indflydelse ved besættelsen af degneembeder. Her har vi nu helt andre toner i bedømmelsen af Paludan. Har han da i de 4 år forandret sig så meget? Navnlige undres man over, at der ikke nu er noget om, at han »kan ey siunge«. Dette med sangen var dog degnens vigtigste bestilling, så man kunde ikke godt se bort fra, om en ansøger var uegnet i så henseende. Man får en mistanke om, at provstens første vurdering af Paludan var påvirket af, at han skulde have sin egen favorit anbragt. Men det er i alt fald rørende nu at se, hvad provsten gør for at få den »stakkels mand« anbragt i degnkaldet, og man forstår næsten ikke, at de kaldende myndigheder har kunnet stå for disse toner. Men sådan gik det virkelig. Der meldte sig en så fin ansøger som Gregers Morville, en præstesøn fra Lejrskov og student fra Horsens. Han var ganske vist 25 år yngre end Paludan, men fik altså embedet og blev samme år gift med Dorteia Wenter, en degnedatter fra Mors. Morville døde i en forholdsvis ung alder 1787 og efterlod sig foruden enken 3 børn, hvoraf den yngste, drengen Niels Christian, f. 1784, senere blev amtsforvalter i Viborg og fader til den kendte Niels Georg Chr. Morville, der blev justitssekretær ved Viborg Overret og 1866 medstifter af Hedeselskabet.

Ved Morvilles død øjnedes Paludan igen en chance, men også denne gang måtte han opleve en skuffelse. Hans klæder må efterhånden være blevet noget luvslidt. Denne gang blev det Chr. Hansen Karstoft, der fik kaldet. Det ses ikke, hvilken uddannelse eller kvalifikationer han

har haft, men antagelig har han haft gode fortalere. Efter 9 års virke her blev han 1796 kaldet til degn i Ølby. Kort efter, at han var kommen hertil, døde hans kone d. 22. juli, men han kom hurtigt efter på frierfødder. Den udkårne var Morvilles enke, Dorthea Wenster. Om hun endnu boede i Nørre Nissum, ses ikke. Brylluppet d. 11. november 1796 stod i alt fald ikke her.

Efter Karstofts forflyttelse var så embedet her igen ledigt. Paludan var nu en ungersvend på 79 år, og det ser ud til, at han de sidste år har haft en medhjælper ved skoleholdet. Der nævnes allerede 1783 en skoleholder Ferdinand Anton Hirsch, og 14. marts 1796 er hans død indført her i kirkebogen. Paludan havde dog endnu mod på livet, han søgte nu degneembedet for fjerde gang, og sandelig, om ikke han fik det. Nu kunde han så flytte fra »Enke-Boliget« og over i den så længe attråede degnebolig. Herligheden varede dog kun kort. Den 30. juni 1798 blev »Deignen Hans Paludan« begravet på Nr. Nissum kirkegård »med Ligprædiken«. Han havde hele sit liv været ugift.

Som afslutning på denne periode kan vi endnu nævne sognets sidste degn, Knud Lyhne, der kom her som Paludans efterfølger. Hans oprindelse kendes ikke, men han vilde gerne give indtryk af, at han var af adelig oprindelse. Han dyrkede sin skolelod og var en ivrig jæger, men selve kirkesangen lod han efterhånden skoleholderen passe. Da loven kom om dobbelt kirkebogsføring, måtte han dog føre »Kontra-ministrialbogen«. I hans embedstid kom så loven om degneembedernes ophævelse og skoleloven af 1814, der krævede skolepligt for alle børn, og man måtte så have 2 faste skoler. I den vestre del af sognet havde der hidtil været biskole på omgang i distriktet. Man forhastede sig dog ikke. Først 7. maj 1818 havde man planen færdig. Enkeboligen var allerede overtaget af sognet som skole i 1801, og man havde så bestemt at købe Lille Torngård til skole for sognets vestre del. Degneembedets efterhånden gode indtægter skulde så bruges som løn for de 2 lærere, men så oplevede man den skuffelse, at degnen slet ikke var til sinds at gå af. Han var nu en mand på 56 år og var nylig bleven gift anden gang med en datter af Laust Boel i Nissumboel. Da han i 1818 havde barnedåb, var 3 af sønnerne af første ægteskab faddere. Der kom en lang række børn i andet ægteskab. Da Lyhne var 64, havde han tvillinger i kirke, og da sang han selv. Ved de nævnte tvillingers fødsel er der forøvrigt den ejendommelighed, at de ikke havde fødselsdag samme dag. De havde fine faddere. Således var jomfru Trine Lund fra Kongensgård gudmoder til den ene og Hr. Lund, Kongensgård, fadder til den anden. Efter hvad Sulkjær oplyser, gik det ikke Lyhnes børn så godt. Endnu i 1878 måtte kommunen her refun-

dere fattighjælp til andre kommuner for Lyhnes børn. Datteren Sara blev dog gårdmandskone i Hjerm, hvor hun døde 1866.

Lyhne levede endnu i 17 år, så først 1835 kunde man få gennemført den vedtagne skoleordning. Dog havde man i mellemtiden indset det upraktiske i at lægge Vestre skole så afsides som i Lille Torngård, og i stedet blev der købt en parcel af Pilgård mark, ved landevejen. Dermed var indført den skoleordning, som med de nødvendige udbygninger har fungeret til nu, da de 2 skoler skal afløses af en sogneskole ved kirken.

100 Aar efter Candidat Strøms Fødsel

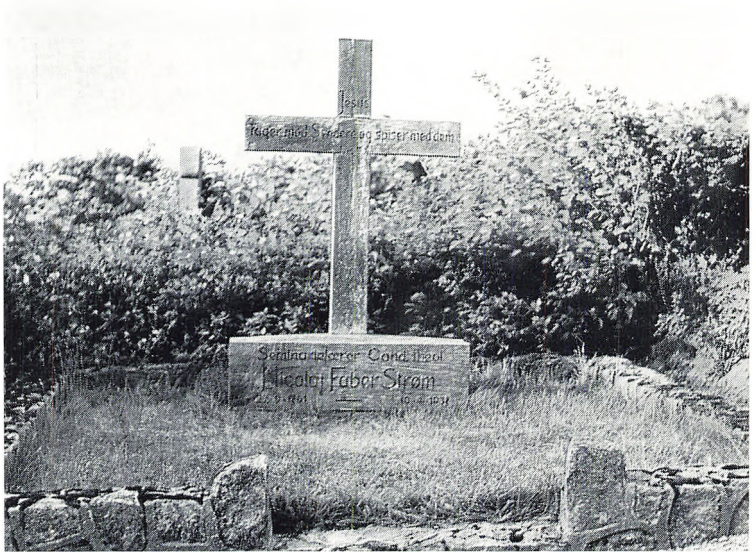
Af lærer E. Maarbjerg (ot)

HVEM var denne Candidat Strøm? Hans Navn har vi ikke hørt før. Saadan maa vistnok de fleste af de nuværende Elever paa Nørre Nissum Seminarium sige. Men gaa op paa Nørre Nissum Kirkegaard. Nogle faa Skridt øst for Kirkens Østgavl finder man en usædvanlig Grav. Der er ikke plantet Blomster eller Buske paa den Grav, men blot saadet Græs, indrammet af en lav Stensætning. Der er ingen Gravsten med sorte eller gyldne Bogstaver, men blot et Trækors med indskaaren Inskription. Paa Sokkelen staar: Seminarielærer, Cand. theol. Nikolaj Faber Strøm. Og paa Korsarmen staar: »Jesus tager imod Syndere og spiser med dem«. Naar man har set denne Grav med Græsset og Korset og Inskriptionen og faar at vide, at netop saaledes ønskede Candidat Strøm sin Grav, saa ved man allerede noget væsentligt om, hvem han var, og hvordan han var.

Han er født i Odense den 27. September 1861 og er ældste Søn af Vincens Strøm, Adjunkt, senere Overlærer ved Odense Katedralskole. Candidat Strøms Mor hed Arlinde Strøm, født Faber, og var Datter af Nikolaj Faber, der døde som Biskop over Fyns Stift 1848. Det er ham, Cand. Strøm er opkaldt efter, saa han døbttes Nikolaj Faber Strøm. Det var et godt og kærligt Hjem, Cand. Strøm voksede op i. Faderen underviste i Naturhistorie og havde stor Kærlighed til Naturen, men havde mange andre Interesser, deriblandt dansk Digtning. Særlig vor Guldalder-Litteratur havde hans store Kærlighed, en Kærlighed, som den lille Nikolaj og hans to Søskende tidligt fik Del i ved Faderens Højtlesning.

1879 tog Cand. Strøm Studentereksamen fra Odense Katedralskole. Der var særlig to af hans Gymnasielærere, der fik Betydning for ham: Chr. Nielsen, der underviste i dansk Grammatik, og hans Morbror, Adjunkt Faber, der underviste i dansk Litteratur.

Saa kom Studenteraarene i København. Det første Aar, Rusaaret, gik han til Forelæsninger i Filosofi hos Professor Heegaard, der ved sin rige Begavelse og ærlige Sandhedssøgen gjorde et uforglemmeligt Indtryk paa Cand. Strøm. Derefter fulgte det theologiske Studium hos Professorerne Scharling, Madsen, Nielsen, Styhr og Buhl. 1886 fik han Laud til theologisk Embedseksamen. Hans Forældre havde ønsket, at han derefter vilde søge ind i Præstegerningen. Saadan gik det ikke, skønt han var en afgjort troende Kristen, for hvem Livet med Gud var det største. En af Aarsagerne til, at han ikke blev Præst, var maaske, at hans fysiske Kræfter var faa.

I Sommeren 1887 aftjente han sin Værnepligt som Infanterist i Odense, og i 1888–91 var han Huslærer i Tryggelev Præstegaard paa Langeland.

I Maj 1891 kom Cand. Strøm til N. Nissum og fik der sit blivende Hjem og sin Livsgerning. Pastor Adolf Hansen, som oprettede Indre Missions første Højskole 1887 og Indre Missions første Seminarium 1892, kendte Cand. Strøm fra sin kapellantid i Tørring og Heldum. Sognepræsten der, Pastor Fogh, var Cand. Strøms Onkel. Og i sin Barndom og Ungdom kom han derfor ofte paa Besøg i Tørring Præstegaard og kom saaledes sammen med Pastor Hansen. Denne havde en særlig Evne til at finde gode og betydelige Lærere til sine to Skoler: Davidsen, Herskind, Julius Petersen med flere. Uden at forklejne no-

gen af disse gode Mænd kan man nok hævde, at Nikolaj Strøm ubetinget var den bedste, han fik knyttet til sine Skoler.

Fra 1. Maj 1891 til Sommerferien 1892 var han udelukkende Høj-skolelærer, fordi Seminariet endnu ikke var oprettet. Men fra 1. September 1892, da Seminariet begyndte, rykkede han ind der som Lærer i Dansk og Historie.

Seminariet begyndte ganske smaat med en lille første Klasse, vistnok kun en halv Snes Elever, og med kun een Bygning, den Bygning, man nu kalder Athen. I Stueetagen var der et lille Klasseværelse med tre Fag Vinduer ud til Gaardsiden plus nogle Smaaværelser. Paa første Sal var der blot Elevværelser. Lærerne var Cand. Strøm, Gadegaard og Kirkegaard. Forstanderen, Pastor Hansen, underviste ikke paa Seminariet, men han ønskede, at Kontakten mellem Lærere og Elever skulde være saa intim som muligt. I Overensstemmelse hermed flyttede Cand. Strøm ind i et af Værelserne i Athens Stueetage og kom saaledes til at bo midt iblandt sin lille Elevflok, der snart fik at mærke, at han ikke blot var deres særdeles dygtige Lærer, men ogsaa deres forstaaende og hjælpsomme faderlige Ven.

Nu havde han begyndt den Gerning, der blev hans Livsgerning, og som han syntes skabt til, og fundet det Sted, der blev hans Hjem til hans Død i 1938.

Om Cand. Strøm som Lærer var der blandt hans Elever kun een Mening: De andre Lærere var dygtige, samvittighedsfulde og grundige, men Cand. Strøm var enestaaende og ragede op over det almindelige i enhver Henseende. Hans Undervisning i dansk Grammatik og Analyse til første Del var saa klar og levende, at man aldrig glemte den. Og dog var hans Undervisning til sidste Del i dansk Litteratur endnu mere betagende. Hans Kærlighed til dansk Digtning, særlig Guldalderdigtningen, blev vakt allerede i hans Barndomstid under Faderens Paavirkning, og den voksede i Gymnasietiden, takket være Adjunkt Faber. Cand. Strøm var en mesterlig Oplæser og skaffede sine Elever uforglemmelige Oplevelser ved at læse »Erasmus Montanus«, »Jeppe paa Bjerget«, »Kærlighed uden Strømper«, »Roar og Helge«, »Aksel og Valborg« for blot at nævne nogle faa af vore Litteraturskatte, som han ved sin fine Oplæsning og personlige Grebethed gjorde levende for os, der havde den Lykke at sidde under hans Kateder.

Ogsaa hans Historieundervisning var mesterlig og levende og gav Oversigt og Aarsagssammenhæng.

Naar Talen er om Candidat Strøm som Lærer maa hans Velforberedthed til hver Time og hans Præcision ikke glemmes. Han begyndte

ikke med at spørge om, hvad Klokken var, og hvad vi havde for til denne Time. Han var paa sin Plads ved Katederet samtidig med, at Klokken faldt i Slag og det i bogstaveligste Forstand. Da hans Husbestyrerinde engang sagde, at det vel ikke var nogen Ulykke, om han kom et Par Minutter for sent til en Time, svarede han: Hvis det skulde ske, vilde jeg føle mig meget ulykkelig og føle mig uværdig til at fortsætte som Seminarielærer. Da han engang byttede Time med en af sine Kollegaer, kom de fleste af Eleverne lidt for sent og sagde, da de opdagede dette: Ja, undskyld; men vi vidste ikke, at det var Kandidaten, der skulde have denne Time. Eleverne lærte snart at være lige saa præcise som han, vel at mærke til *hans* Timer. Saa snart Klokken var færdig med at slå, var der Ro i Klassen, og Undervisningen begyndte med, at han gennemgik det nye Stof, som var bestemt og lagt til Rette netop til denne Time.

Man maa ikke tro, at hans Undervisnings Klarhed og Saglighed var forbundet med Tørhed; nej, der kom ikke sjældent Glimt af Lune, Humor og Slagfærdighed. Jeg husker, at han i en Time, da vi gennemgik Verslæren, bad om at faa et Eksempel paa en femfodet Jambe. Den fik han. Den lød: »Her sidder vi saa fro paa Skolens Bænke«. Straks var han der med en Fortsættelse: »Og har det bedre, end man skulde tænke«. Da han i en Historietime saa et Stykke sammenkrøllet Papir ligge paa Gulvet, tog han det op for at putte det i Kakkellovnen. Samtidig var der Tale om en Traktat, som en Konge tilintetgjorde. Da Cand. S. smed Papiret ind i den brændende Kakkellovn, sagde han: Ja, saa gjorde han med Traktaten, som jeg nu gør med dette Papir. Latter. Der var engang en Elev, som blev kaldt Ramme, fordi han var fra Ramme. Cand. S. sluttede en Henvendelse til ham med de Ord: Ja, og det er Rammealvor. Igen Latter i Klassen.

Var Cand. Strøm saaledes en overmaade fin, interessant og dygtig Lærer, var han om muligt endnu større som Menneske. Fra 1892 til 1902 boede han i Athen, først i eet lille Værelse; senere fik han to smaa Værelser. I de 10 Aar boede han altsaa midt i sin Elevflokk og var dem en god, hjælpende og forstaaende Ven. De vidste, at til ham kunde de gaa, om der var noget, som trykkede. Hos ham var de altid velkommen, enkeltvis eller 2, 3, 4 ad Gangen. Hos ham var der Hygge og Forstaaelse. Var det Fred med Gud, de længtes efter, hørte han paa dem, talte med dem og bad med dem og for dem. Manglede man lidt Penge for at kunne komme hjem til Far og Mor i Juleferien, laante han dem Pengene, skønt han kun havde lidt at rutte med. 600 eller 700 Kr. plus fri Station var hans Aarsløn i de første Aar.

Seminiariets Laanbibliotek var dengang kun en Reolfuld Bøger, der

havde Plads i Cand. Strøms Stue. Til ham skulde man ind, naar man vilde laane et Digtværk. Fandtes den ønskede Bog ikke i Seminariets Reol, var den maaske i hans private Reol, som han ogsaa lod staa til Raadighed.

Der var dengang ingen rigtig Sygeordning; men blev nogen af Eleverne syge, var det Cand. Strøm, der kom paa Sygebesøg og sørgede for det fornødne: Læge, Medicin, Diæt, Forbinding m. m., og han var trofast til at besøge den syge, saa længe det behøvedes.

Var en Elev nervetræt og trængte til mere Ro, end man kunde få i Seminariebygningerne, fik han ofte Lov til at benytte »Krogen« til at læse i. »Krogen« var et lille Hus, som Cand. S., vistnok i 1895, byggede sig paa Præstens Mark, nu Portgaards Mark, ved den Grøft, der danner Skellet til Nørre Borum. Det havde kun eet Rum, hvor der var Plads til en Seng, et lille Bord og to Stole. Ikke mere. Foran Huset var der en ganske lille Blomsterhave med en fast Bænk. Paa Laagen ind til denne lille Have var anbragt et Bræt med en Paaskrift. Det var ikke »Adgang forbudt«!, der stod. Nej, der stod sandelig: »Gaa ind og hvil Dem!« Ægte Candidat Strømsk! Saa kunde den forbi-spadserende selv bestemme, om han vilde sætte sig paa Havebænken eller paa en af de to Stole i Stuen. Huset var aldrig aflaaaset.

Som hans Opslag paa Laagen var original og venlig, gav han ofte sine Henstillinger en original og munter Form. En Solskinsdag, da mange Elever soledede og bankede deres Sengetøj, skrev han i Opslagskassen: »Man bedes undlade at banke Sengetøj mellem Kl. 1 og 2, da Hestene for Vognen til Slumstrup ellers bliver sky«. – I en Tørketid, da de fleste af Seminariets Brønde var pumpet tomme, men Cand. Strøms Brønd endnu gav rigeligt Vand og derfor blev stærkt hjemsogt af Folk, som hentede Vand til at vaske sig i, skrev han paa et Stykke Karton, som han fæstede til Pumpen:

Om *Dagen* maa gerne mit Hjertevand
fra Morgen til Aften strømme.
Ja, kom kun med Kande, Krus og Spand;
jeg lader mig gerne tømme;
men pumpe, naar Klokken er slagen ti,
det kan sig nu aldrig sømme;
thi da vil jeg lukke mit Øje i
og hvile, sove og drømme.

En Paamindelse om, at Cand. S. gerne vilde have Ro efter Kl. 10, glemte man ikke saa let, naar den var givet i en saa morsom og poetisk Form.

Der er allerede talt om, at han elskede Digtning og Poesi; men til hans rige, aandelige Gaver hører ogsaa hans Evne til selv at skrive Digte, og gennem Aarene udgik ikke saa faa skønne Smaadigte fra hans Haand. I Nissumske Aarbøger for 1926 blev tyve af dem trykt, blandt dem »Den unge Lærer, som jeg ønsker ham«, hvis to sidste Vers lyder saaledes:

Saadan gaar han gennem Livet,
som sin Herres Følgesvend,
mens omkring ham Drengflokken
vokser op til modne Mænd.
Saadan gaar han bort fra Verden,
naar hans Herre kalder ham,
rettende sit Blik i Døden
mod Guds Søn med Korsets Skam.

Ringe Værd har Vemodstaaren
ved hans Grav, skønt ærlig nok,
tusind Gange mere Mindet
hos hans store Børneflokk;
thi for den højt over Graven
lyser som en Indskrift frem:
Ikkun den faar Sejrr paa Jorden,
som i Himlen har sit Hjem.

I 1902 flyttede Cand. S. fra Athen til Præstevang, en lille Lærerbolig, som laa ved Siden af den gamle Gymnastiksal. Da han gerne vilde have Seminarister boende hos sig, var Præstevang for lille, hvorfor han tilbyggede en ny Fløj, som han kaldte Præstevænge, og bemærkede i den Anledning: Ja, nu bor jeg i Vang og Vænge.

Der blev han boende indtil sin Død 1938, og der boede jeg i Hus sammen med ham fra 1906 til 1938.

Efter at have haft ham som Lærer i 3 Aar, som Kollega i en Aar-række og som Husfælle i 32 Aar kan jeg vidne, at aldrig har jeg kendt en saa præcis, pligtopfyldende og dygtig Lærer eller en saa fin, ædel, hjælpsom, selvfornægtende og ægte Personlighed som han.

Naar jeg tænker paa ham som Seminariemand og som Menneske, er det med dyb Ærbødighed, Højagtelse og Taknemmelighed.

Hans Minde være æret og velsignet.

Lejrskolen i Brædstrup

Af lektor A. Koch

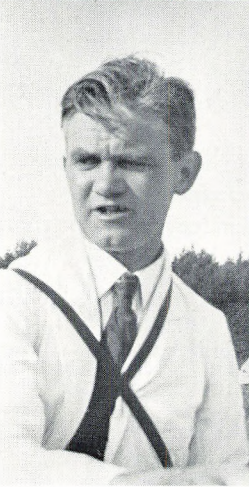
I ÅRBOGEN for 1950 har lektor Hansen givet et kort rids af lejrskolen på Velling Østergård i årene 1932 til 1949. Denne lejrskole kan registreres som en af pionerlejrskolerne i vort land, og jeg kan ikke undlade at fremhæve dens skaber og leder gennem mange år, lektor Hansen, der gennem sin personlighed gav denne skole det særlige indhold, som sikkert for talrige deltagere har gjort lejrskolen til et meget kært minde fra seminarietiden. Netop primitiviteten gav den sin særlige ydre charme.

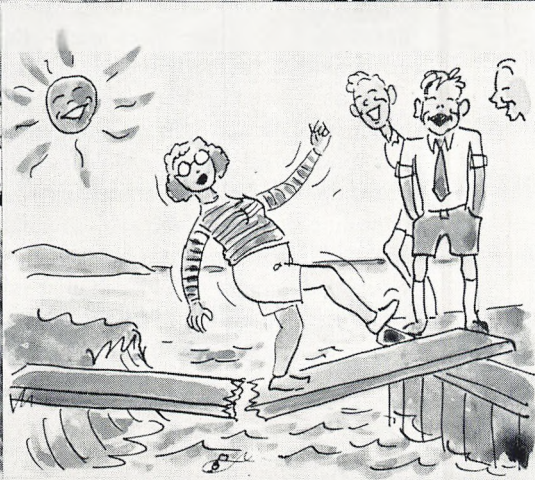
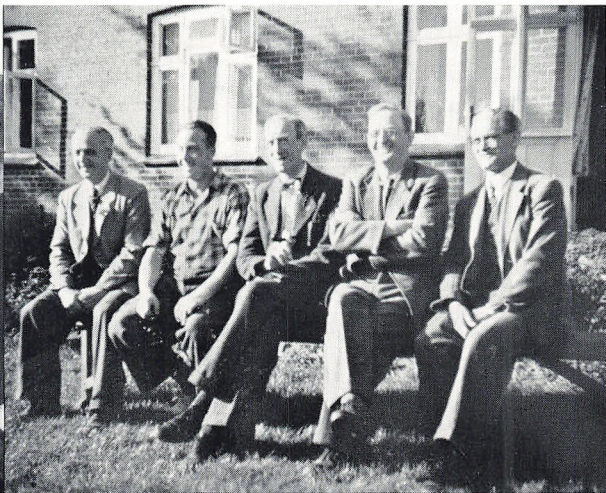
Denne epoke sluttede i 1949, hvorefter lejrskolen – af grunde som er omtalt i ovennævnte artikel – måtte flyttes. Det blev til Brædstrup, hvor realskolebestyrer Frisch (28) stillede sin skole til rådighed for os, suppleret af De unges Hjem. Her blev det nye kvarter. Det havde den fordel, at det gamle ekskursionsterræn omkring Bryrup kunne bibeholdes, når cyklerne erstattedes af de mere effektive busser. Vognmand Søndergård klarede altid disse transportproblemer og havde sine glade dage sammen med den muntre ungdomsflok. De unges Hjem i Brædstrup fik sine lokaler fyldt, og bestyrerparret Pedersen gik op i arbejdet med liv og sjæl. Lejrskolen i Brædstrup var en tradition i årene fra 1950 til 1958. Arbejdsformen var i det væsentlige uændret, dog i de sidste år indlagt nogle, forøvrigt vellykkede forsøg på selvstændigt gruppearbejde.

Gennem sit anlæg som helklasse-lejrskole har den uden tvivl betydet overordentlig meget for klassernes indre samhørighed i fælles kammeratskab, og vi lærere, der deltog, følte os inddraget i dette kammeratskab på en berigende måde.

Nu er denne lejrskole også en afsluttet epoke; fra 1959 er man gået over til en vidtforennet lejrskoleordning med en udpræget faglig gruppdeling. Der er sikkert vundet en del i effektiviteten rent fagligt, men der er betalt derfor ved at opgive klassefællesskabet i lejrskolen. Derom skal der ikke berettes her.

For Brædstrup by blev det sikkert også en epoke, når lejrskolen holdt sit indtog i byen og ændrede det pænt borgerlige bybillede ved

denne pludselige invasion af shortsklædte, snakkende og gestikulerende ungdom af begge køn – måske til ikke ringe overraskelse for mange, der uden tvivl havde ventet at se en flok dydsirede munke og nonner fra et så mærkeligt sted som Nr. Nissum seminarium. Sikkert ikke svarende til det billede, man i sat borgerlighed havde dannet sig af vordende lærere og lærerinder.

Måske kunne man ønske sig, at visse fordomme fra betydende kredse i Brædstrup borgerskab ikke på anden måde krampagtigt blev opretholdt over for den lærerskole, der gennem lejrskolen knyttede forbindelser til byen i bakkelandet. Dog skal det siges, at byen som sådan på alle måder modtog os vel, og det fortjener den tak for.

Hvad skal jeg så fremdrage af træk fra lejrskolen i Brædstrup? Der er så stor en mangfoldighed af minder om glade dage, at det er svært i det hele taget at prøve. En fotoreportage kan sikkert kalde spredte minder frem for gamle deltagere. Men den kan dog kun dække et begrænset område.

Nogle enkelte træk kan dog nævnes, så må man selv fortsætte. Selv om lektor Hansen nu stod uden for den egentlige ledelse og stadig opretholdt sin stationering i Velling Østergård, hvorfra han ledede de naturhistoriske ekskursioner, var han dog stadig noget af et symbol for lejrskolen også på den nye plads. Det symbolske blev opretholdt ved hans fortsatte ledelse af sangafteinen ved Hund sø.

Så glider mit blik henover lejrskoledagbogens sider, hvor billeder og tekst fortæller om løst og fast. Jeg ser det ene kære ungdomsansigt efter det andet lyse imod mig fra bogens sider. Nogle af ansigterne har sikkert i dag mistet noget af ungdomspræget. Der er han, der var druknedøden nær under badning i en af Bryrup søerne, og der er hun, der skreg op, så man i tide blev opmærksom på den farefulde situation. Der er han, der nu kendes som digter, måske ligger der et eller andet gemt i hans digte som et kim fra lejrskoledagene. Der er billedet af en ung kvinde med ungdommens forventning til livet lysende ud af blikket, hun er ikke mere. Der er billedet af min kære Signe med den hule tand, der blev lappet med danalim. Og der er pigen, for hvem gangbrættet over en muddergrøft blev til en skuffelse endende i et mudderbad, mens en flok mandlige kammerater stod uridderligt grinende. Påfølgende restaurering foregik bag en busk. Der er det år efter år gentagne billede af den uudgrundelige Saltprofil, der hvert år forlækker en strøm af unge til at prøve at bestige den, men som lige så sikkert kommer ned på ben eller hoved med bagen gnedet ind i sort glimmerler og brunkul i store kager.

Der er Ansgar, der tillidsfuldt troede på den rænkefyldte chauffør

Søndergårds troskyldige blik, da han berettede, at Brødstrup lå lige på den anden side af Båring skov, så det var meget lettere at løbe tværs gennem skoven hjem end køre med Søndergårds gamle rumlebus. Og så er der historien om drengen, der kom til Brødstrup i håb om der at finde den rette kvinde i biografens mørke, mens andre så på en flyvers gennembrud af lydturen – troede man da! Hvem kunne vide, at det lille fikse pigebarn var drengen Anton – for en aften kaldet Antomine.

Og der er pigen, der under sine geologiske studier mistede sit ene ben – så langt som der er ben – i en jordrevne ved Klarfaldskredet og blufærdigt samlede skørtet sammen om den lille rest, der endnu befandt sig over jord, mens situationen blev fotograferet. Mon der findes tilsvarende farer på Formosa?

Mindekreds efter mindekreds, løst og fast, ungdomsvitalitet, munterhed og gavtyvestreger, sarkastiske bemærkninger, stille følelsesbetonede stunder, alt i en stadig vekslen i en frugtbar grotid i pagt med vort lands rige natur. Det er essensen af lejrskolen.

Men der var også aftensædet i samlingssalen med sang og musik og problemdebat. Der var den stille sommeraften med Hundssøes gransilhuetter og tavse skovpoesi, med flaksende flagermus på myggejagt og måneskinsstråler over det mørke vand – vekselsangen tværs over søen til projektørglimt og lærer Hansens stilfærdige, hjertevarme aftenbøn ved søens bred og den tavst vandrende skare gennem hulvejen hen til busserne i skovens hemmelighedsfulde mørke under augustnattens stjernefald.

Dette var en række billedskitser fra lejrskolen i Brødstrup, en række af enkeltepisoder – måske bliver de kun opfattet af de enkelte, der netop var medimplicerede, men de kan dog måske for andre antyde lidt af lejrskolens indhold.

En epoke er slut, men epoker kommer og forsvinder – dog ikke sporløst.

En røst fra myretuen

Af Immanuel Olivarius, IIa

NÅR man kommer til Nr. Nissum Seminarium, opdager man hurtigt, at det er et sted, hvor der sker noget. Det er ikke et sted, hvor livet engang i gamle dage udfoldede sig rigt og frodigt, men hvor der nu er mennesketomt – et sted, hvor forfaldne ruiner fortæller om en fjern fortids storhed og glans. Nej, Nr. Nissum Seminarium er et sted, hvor der foregår noget nu. Ganske vist er seminariet oprettet i forrige århundrede, men det er vokset betydeligt siden den tid – og da ganske særligt i de seneste år, hvor det er blevet en skole af stort format.

Seminariet præges stærkt af byggeriet. Gamle bygninger forsvinder, og nye kæmpebygninger bliver rejst. For få år siden lå disse gamle bygninger der med deres gammeldags hygge og præg af fortid, men en efter en er de forsvundet, og nu er det ikke længere de gamle bygninger, der præger seminariet, selv om der stadig er nogle tilbage. Nej, nu ser man først og fremmest de store, nye undervisningsbygninger, de store, nye kollegiebygninger, de store, nye gymnastiksale, den fine, nye rektorbolig og de fornemme lærervillaer, der skyder op rundt omkring. Seminariet ændrer således sit udseende fra år til år, og der er ingen udsigter til, at byggeriet ophører foreløbigt. Der er tværtimod udsigter til nye kæmpebygninger i de kommende år, og man kan undertiden tænke, om seminariet da aldrig bliver færdig med at vokse. Seminariet har nu i løbet af en årrække næsten gennemgået en fuldstændig forvandling, hvorved det har mistet noget af den gamle hygge og det intime præg. Nu kan seminariet snarere minde om en soldaterkaserne eller en større industrivirksomhed.

Når der er sket så store ydre forandringer, er der selvfølgelig også sket store forandringer i seminariets liv og arbejde. Elevantallet er vokset ganske betydeligt, og det præger i høj grad seminariet. Det er ikke mere sådan, at vi alle kender hinanden. Vi kender naturligvis vore klassekammerater, dem, vi bor på bygning sammen med, og dem, vi kommer sammen med på grund af fælles interesser eller har samarbejde med f. eks. på liniehold. Kammeratskabet kan også opstå på pensionatet, læsestuen eller sportspladsen, men det vil dog nok gå så-

dan for os alle, at der findes et større eller mindre udsnit af elevflokkene, som vi aldrig stifter nærmere bekendtskab med. Vi kender deres ansigter og ved måske, hvad klasse de går i, men vi ved ikke, hvad de hedder, og har ikke nærmere kendskab til dem. Forøgelsen af elevantallet har medført, at vort samfund er blevet mere bypræget.

Den store elevflokk har givet seminariet mange vanskeligheder. Den har for det første nødvendiggjort det store byggeri, da der ellers ikke ville være undervisningslokaler og elevværelser nok. Dernæst har det været nødvendigt at forøge lærerkollegiet med mange nye lærere, men herved har seminariet så også opnået en gavnlige fornyelse. Desuden har der været mange andre problemer at klare. Det blev nødvendigt at anskaffe et højtaleranlæg, da ikke engang seminarirektor Høgel ellers kunne råbe flokken op. På pensionatet har det været vanskeligt at skaffe plads ved bordene. Engang i fremtiden skal eleverne måske stå i en klynge udenfor, mens bøfferne bliver smidt ud gennem vinduet. Endvidere må mange af vore fester holdes to gange, da det er umuligt at samle hele flokken i lovsangssalen på én gang. Det har derimod ikke endnu været nødvendigt at holde morgenandagt to gange, fordi der altid er en del, der har større behov for at komme ned til Graversen og hente nøddestænger eller hjem og drikke kaffe eller rydde op på hybelen.

Efter at jeg nu har forsøgt at give en skildring af seminariets udvikling og antydning det brogede liv, der udfolder sig her, vil vi se lidt nærmere på det daglige arbejde og seminarielivet i det hele taget. Hvad er egentlig meningen med at gå på seminarium? For der er vel da en mening med det hele. Det har vel da et formål. Ja, vi skal jo da se at blive lærere. Ganske vist; men lad os nu prøve at se tingene fra en anden synsvinkel. Hvis man går omkring på seminariet, ser man på bygningerne to plader med inskriptioner. På den ene plade står der »Bed og arbejd« og på den anden »Kend dig selv«. Er det seminariets program, der her er udtrykt? Det kan man vist godt sige. Jeg skal ikke her fremkomme med nogen kommentarer til ordet »bed«, da enhver, der har tilknytning til Nr. Nissum Seminarium, kender seminariets stilling på det punkt.

Derimod vil jeg gerne gå nærmere ind på det med arbejdet. Der skal arbejdes på seminariet – arbejdes hårdt og meget. Det er ellers ikke småting, der bliver forlangt. Seminarieuddannelsen er en skærsild, og det bliver ikke let for nogen at komme gennem den uden at få nogle meget slemme forbrændinger. Hvor skal man ikke arbejde med mange problemer i fysik, som man med glæde ville overlade til videnskaben, og ikke regneopgaver man skal klare. Hvilken lykke,

om den gode Gud havde udstyret menneskene med elektronhjerner, men han kunne naturligvis ikke vide, at vi skulle blive udsat for så store fordringer. Og hvad skal man ikke vide besked med og huske i et fag som naturhistorie. Jo, det er et meget omfattende stof, man skal tilegne sig. Og hvad bliver så resultatet? Man kan på forhånd se, at man aldrig nogen sinde tilnærmelsesvis kan få samling på alt dette, og så læser man lidt på dette og kigger lidt på hint og får ikke noget af det lært ordentligt. Efterhånden som tiden går, bliver det mere og mere fortvivlet, og når man nærmer sig eksamen, er denne indre spænding vokset til enorm styrke, og det hele ser ganske håbløst ud. Nå, men sådan må det vel være. Ja, jeg er dog ikke sikker på, at det ikke godt kunne være anderledes. Arbejdet kan jo nemlig godt i større eller mindre grad være en glæde. Hvis kravene er afpasset sådan, at man kan se, der er mulighed for nogenlunde at opfylde dem, og sådan, at man føler, man får personligt udbytte af studierne, så kan arbejdet godt blive en behagelig side af tilværelsen, og man kan gå op i det med lyst og interesse. I modsat fald kan det derimod let føre til mismod, håbløshed, forvirring og splittelse, og skoleåret bliver da til en række uendelig triste og møjsommelige arbejdsdage, hvor alt er gråt i gråt. Vi trænger efter min mening mest af alt til arbejdsro – ro til at arbejde med problemerne og trænge ind i stoffet. Man kan jo aldrig få ro til at arbejde med et emne, når der på skrivebordet ligger en hel stabel, som skal tygges igennem til næste dag.

Det var ellers lige ved at se ud, som om det skulle lysne lidt, da der blev indført en ugentlig skemafridag, men ak og ve! – det blev en stakket glæde. Det viste sig nemlig hurtigt, at disse dage blev belagt med skriftlige prøver i regning, dansk stil og tysk, så resultatet blev, at vi nu på skemafridagene må arbejde ekstra hårdt og koncentreret som regel i fire timer, og når det er overstået, er energispændingen også bragt ned på et temmelig lavt niveau. »Kend dig selv« står der på den røde bygning, og det betyder »Kend din begrænsning«. Det skal man nok komme til, når man går på seminarium, sådan som det vist klart fremgår af ovenstående. Der er rig lejlighed til at vise, hvad man kan, og hos mange af os bliver det alt for ofte afsløret, hvad vi ikke kan.

Skoleåret har sin bestemte rytme, der sætter sit præg på arbejdet og på hele seminarielivet. Nu er vi nået et stykke hen på foråret, påskeferien er forbi, og vi er gledet ind i den afsluttende del af skoleåret. Man mærker det ganske tydeligt på rytmen; den er nu begyndt at blive så underlig uregelmæssig og urolig. Spændingen vokser. Kurven stiger. Tempoet sættes op. Det er, ligesom alle linier løber sammen mod

et bestemt punkt. Det er slet ikke til at komme uden om. Man tænker på det og taler om det, og det er bestemmende for arbejdet. Man kender sygdommen så godt fra de foregående år. Den huserer på seminariet hvert år fra engang i forårstiden og indtil sommerferien, og hvert år bukker vi påny under for den. Det er eksamensfeber, der igen raser på seminariet. Man studerer eksamensplanen, snakker om eksamen og venter med stor spænding på at få besked om, hvornår læseferien begynder. Snart står hele situationen ganske skarpt for ens blik med al dens gru og rædsel malet i stærke farver. Man drøfter mulighederne for at overleve det. De er ikke store. Man overvejer, hvad der kan gøres for at klare situationen, men bliver snart klar over, at der er så mange svage områder i befæstningen, at man ikke kan opnå nogen effektiv beskyttelse. Man må prøve at ruste sig i størst muligt omfang, men nu er det ganske uundgåeligt, det brænder sig ind i ens bevidsthed, det går gennem marv og ben: »Kend dig selv«. Skal man vove at tro på underet? Man kunne måske slippe godt igennem alligevel. Tro som et sennepskorn. Ja, man må være glad, om den er så stor. Til tider kan man lige skimte den, til tider forsvinder den helt for ens blik. Ja, sådan er vilkårene for seminarieelever – – i hvert fald i eksamenstiden. Arbejde, uro, usikkerhed og forvirring.

Men før det hele for alvor går i opløsning, skal forårskoncerten afholdes. Det er en gammel tradition på seminariet, og vi skal nu om få dage være klar til at afholde dette års forårskoncert. De elever, der skal udføre solopartierne, må øve flittigt, seminariets orkester har travlt med den instrumentale del af programmet, seminariekoret har ekstraprøver, og der arbejdes overalt med forøget energi. Der er stadig en hel del, der ikke klapper, og der er ikke mange dage tilbage, før vi skal optræde med det, men nu sættes der ind med en kraftig slutspurt, og ved hjælp af en dygtig og energisk indsats lykkes det altid lektor Ringgård at få et pænt resultat ud af det. Og så vender gamle elever igen tilbage til Nr. Nissum Seminarium for at høre forårskoncerten, og nu oplever de påny, at Nr. Nissum Seminarium er et sted, hvor der sker noget.

Rundgang

Af Gunner Eriksen (43)

DET er ikke sjældent, man træffer over en gammel Nissumit, der er søgt ned til den gamle skole for at genfinde de træer, krogede gange, hyggepladser og vakkelvorne dørvidere, som hans minder nu engang knytter sig til, og så ser man ham gå omkring med et fortabt udseende og et sørgmodigt glimt i øjnene; for han genfinder ikke de ting, som han søgte. Han kikker sig omkring med en mine, der tydeligere end mange ord siger, at han føler sig forrådt. Her har vandaler været på spil, helligdommen bestyres nu af mennesker, der ikke har spor respekt for det, der var, og som tilsyneladende finder den største glæde i netop dette at fælde træer og rive ned og vade med klodsede træsko over de minderige steder. Og han har ret. Nissum er ikke, hvad det var.

Hvor er de mange bygninger, pionererne for små penge fik rejst, og som gjorde gavn og god gavn i de mange år for både lærere og elever. Præstevang og Præstevænge, kandidat Strøms og lærer Mårbjergs små hyggelige huse, med den lange gang, hvor kandidat Strøm gik sin 43 minutters spadseretur – eller hvor meget det nu var – når regnen piskede ned, eller hvor elever før eksamen er gået med forsigtige skridt for at komme til manuduktion hos lærer Mårbjerg; de to huse har til sidst gjort nytte ved at blive brugt til udbygning af kommunens vejnet. Flora er gået samme vej. Meget af Vestenly har nu den ære at bære lærer Koch, når han i sin imponerende vogn kører til og fra sin garage; men så glørværdigt et endeligt får alle ikke. Graversens boghandel og kongelige poststation har også måttet ofres for den fremstormende vandalisme, men resterne er at finde under den nyanlagte vej, der fører til Pedellium forbi præsidetpalæet.

Den gamle gymnastiksal, hvori mange har måttet sande Winston Churchills ord om blod, sved og tårer, men som alligevel er blevet en kær ven for de mange i erindringens forsonende skær, ligger som fyldt på den vej, der skal sno sig ind imellem bygningerne mellem busketter og de få træer, som endnu er tilbage. Men der blev ikke grædt en tåre, da gymnastiksalen faldt – ikke engang en af de tørre. Den havde gjort nytte, men noget mere rædselsfuldt arkitektonisk set har selv

Nissum ikke kunnet frembyde, og desuden var den faldefærdig og langt fra i stand til at tilfredsstille de krav, man med rette må stille til en gymnastiksal.

Den sidste bygning, som skal falde, er Borgen. Det sker først om et års tid. Også den siges at være for dårlig. Den er vist bygget i etaper, og de forskellige dele arbejder ikke i samme takt, og det betyder skrånede gulve og masser af utætheder alle vegne. Den tåler ikke en hovedindsættelse. Til den tid vil der ikke være flere vejanlæg ved seminariet, og jeg forestiller mig, at stenene fra den burde sendes enkeltvis ud til gamle elever. Får man ikke en grædemur, kunne man så nøjes med hver sin lille del af helligdommen.

Der er faldet meget af det gamle Nissum, men der er til gengæld bygget langt mere op, og jeg vil gerne tage Dem med på en tur rundt på de kendte steder. Vi starter, akkurat som når lærer Hansen før eksamen havde klassen med på rundgang, nu er det bare ikke alene træer og buske, vi skal se, men alt det, som blikket fanger.

Vi kommer fra Byskov Bakke. Allerede heroppe fra ser man den store forandring. De lave bygninger, der før lå og ligesom mavede sig hen ad jorden og til sidst var blevet helt skjult af høje, skærmende træer, ses ikke. Selv de fleste af træerne over mod syd er væk. I stedet rager nu de to store kollegiebygninger op tillige med gymnastiksalene, der ikke vover sig op i samme imponerende højde. Nå, men vi skal ikke foregribe begivenhedernes gang. Vi nyder den dejlige asfaltvej, der endnu en sen aften oplever mange forelskede pars romantiske sværmerier. Den har ikke de mange dejlige sving, som den havde i seminariets ungdom, og som nogen af Dem vel husker. Men måske går man langsommere nu.

Neden for bakken passerer vi Portgaard og er inde i Studiestræde. På venstre hånd ligger »det lille Troja«, rejst af Villy Christensen. De øvrige huse i strædet er gamle kendinge. Før Borgen nås, skal der standses op. Her drejer en vej til venstre hen forbi det gamle madsted. Den liflige duft fra frk. Storgaards gryder kildrer næsen, men øjnene vil se den anden vej. Her i forstanderhaven ligger et hus med mange slags vinduer. Det er ikke af de mindste, siger man. Ingen har endnu dristet sig til at give det navn, ord bliver så fattige. Her bor rektor, og her er plads til mange, og her kommer mange. Et højt rækværk er rejst om haven, men rækker vi os på tåen, kan vi se, hvor dejligt der er, og den pragtfulde rhododendron står frisk og grøn. Den klarede en flytning midt i sommerens hede.

Vejen går videre hen til det hvide hus, der de sidste mange år har været gult. Det hedder nu Pedellium og har fået en ansigtsløftning.

Der er dejligt både inde og ude. Her bor overhofceremonimesteren. Vi får lige tid til et lille kik ned ad løngangsstien. Her i kroen til højre har Abrahamsen fundet sig en lun og solfyldt plet til at lægge stedets kønneste hus på. Men vi skal videre i modsat retning. Lige foran os ligger Troja, den nye drengbygning i tre etager med plads til halvtreds. Ved den nordøstlige ende ligger en særlig lærerfløj. Det fandt man var en heldigere løsning end den, man var nået til på pigebygningen, Elysium – de lykkeliges bolig, hvor midtergangen fortsætter ind i lærerlejlighederne. Det har dog den fordel, at det alt sammen i en given situation kan tages ind til elevværelser.

Nu drejer vi til venstre hen over jordvolde og månekratere; en mægtig traktor med en ligeså mægtig traktorfører var i lange tider en næsten uundværlig del af hele billedet. Den store lavning i forstander Gjelstrups og lærer Hansens haver er blevet endnu dybere, for der er fyldt megen jord på rundt i randen. Engang, når alt andet er færdigt, og økonomien magter det, skal her være friluftsteater. Henne i kroen ved pedellens have forlyder det, at børnene får deres særlige legeplads. De er også mange, mere end tredive under konfirmationsalderen efter sidste tælling. Deres repræsentant, Torben, standsede en dag rektor Høgel og sagde: »Hør Høgel, skal der ikke også laves noget til os børn?« Det forpligter. I disse år har de mange jorddynger, ruiner, udgravninger og nybygninger været et sandt eldorado for de små, men når alt er færdigt og finkæmmet, skulle de mange børn, der mere end alt andet fortæller om seminariets enorme udvikling, gerne have et sted, hvor de kunne boltre sig.

De nye håndboldbaner er lidt sarte endnu, men en god sommer vil gøre dem stærke. Oppe ved fodboldbanen gør vi holdt og ser over mod de nye bygninger. Lige foran ligger tennisbanen. Her skulle stedets tennisentusiaster få en lejlighed til at røre sig en gang hvert halve år.

På den anden side tennisbanen – lige frem – er gavlen af Elysium med den dejligste loggia. Her skal man på solfyldte dage se pigerne sidde hyggeligt og drikke kaffe, alt imens de kommer med ildnende tilråb til drengene, der kæmper på banerne nedenunder.

Fra loggiaen fører en pergula over til venstre og støder til mellembygningen mellem de to gymnastiksale. På denne måde får svømmebassinet, der ligger lige foran til venstre en naturlig begrænsning. I det hele taget har arkitekten haft en særdeles heldig hånd til her at skabe noget meget smukt og afsluttet i dette område. En hage har svømmebassinet desværre, og man kan vel ikke nægte, at det er noget væsentligt at indvende mod det: man kan ikke bade i det. Man fik det for

små penge, fordi der kunne gives ret store tilskud fra forskellig side, da seminariet manglede en branddam. Nu venter vi på, at en eller anden mæcen skal åbne for pungen og lade de blanke dalere rulle ad Nissum til, så vi kan få et vandrensningsanlæg. Det vil da kunne anvendes til svømmeundervisning i sommermånederne, men helt fint bliver det først den dag, da der bliver midler til også at klare en overbygning.

Man skal for øvrigt ikke undre sig, om en hel del gymnastik-, atletik og boldkurser skulle blive henlagt til Nissum. Med to nye kollegiebygninger, to gymnastiksale, svømmebassin, håndboldbane, fodboldbane og alt til atletik, samt et godt madsted og til slut en festsal til en 4-5 hundrede mennesker, ville det egne sig.

Vi skal lige have et sidste kik, inden vi forlader vores stadeplads og går videre. På den anden side svømmebassinet og pergulaen står et par enkelte træer. De har fået en del af de nederste grene kappet af og har fået facon, som om de stod i den tætteste skov. De står ligesom og græmmer sig; hvad nytter det at knejse, når der ikke er nogen små træer til at beundre en. Hele området omkring de to kollegiebygninger og pladsen mellem Sparta og svømmebassinet er dog blevet beplantet med busketter og tilsået med græs.

Sparta, Athen og Theben har fået nye tage, og de er også blevet moderniseret indvendigt, men de skal snart have et gult pudslag, så de i ydre kan falde sammen med de andre bygninger, for til sidst vil der enten stå nye røde bygninger eller også gamle, der har fået den gule belægning. Derved bliver der ikke bare en fin vekselvirkning, men også et smukt enhedspræg over hele skoleområdet. Nu da den gamle gymnastiksal er faldet, kan vi fra vor plads på fodboldbanen se helt over til den gule bygning; den hævder sig stadigvæk med hensyn til arkitektonisk skønhed og renhed; her står den uantastet som nummer et i Hellassamfundet.

Efter at have stået stille i nogle minutter trænger vi til at få benene rørt, og vi stikker ud mellem den nye drengegymnastiksal og Centralen. Det første, der slår os, er, at vejen er blevet asfalteret, dernæst, at det er en udpræget villavej. Der er endda fortovej mod seminariet. Længst nede mod sydvest er der Porups hus og have. Haven især er imponerende; her svedes nogen liter året igennem. Der er rent, der avles noget, og der er kønt. Ha, ha. Hvad er det, der fanger øjet ind her i naboens have. En af lærer Kochs drenge har fået lov til at røre den nye motorplæneklipper. Der er stil over alt det her. Stor græsplæne og nogle buske, stort hus, særdeles vel indrettet, stor vej, der fører op til stor garage med stor bil, og bag ved huset en lille persillerække.

Ved siden af er der en lille fin græsplæne foran lærer Mårbjergs ligeså fine lille hus og bag ved huset masser af grønsager. Dernæst er der frk. Gadegård, der nu er timelærerinde på seminariet. Huset er et Højslevhus – pynteligt og net. Den sidste i rækken, før vi er oppe ved lærer Kirkegårds hus, nu lærer Ringgårds, er Graversen. Her er tidsvarende forretningslokaler, men der er mere sus over foretagendet end i fordums tid. Der er knap så megen tid til drabelige diskussioner om radikal politik, der spilles heller ikke skak længere, for der er det tredobbelte antal kunder af, hvad der var før. Men det er stadigvæk stedet, hvor eleverne kommer og skælder ud over alt og alle. De har deres frisprog, men de er sikre på at få slået nogle liter koldt vand i det hede blod. For elevernes udvikling i sund retning er denne butik stadigvæk af fundamental betydning i seminariets hele liv.

Vi drejer nu ind imellem Ringgårds hus og Studiegården. Der er købt et par tønder land af præstegårdens jord herovre bagved. Det vældige bygningsværk her til højre bliver færdigt engang til efteråret, så det gemmer vi til næste årbog.

Helt ude mod vest er der plantet flere rækker træer. Man siger, at alle Danmarks træer er repræsenteret her. Så der plantes også i Nissum.

Ned mod syd ses først kartoffelrækker og andet hørende til Borgen. Dernæst er der kolonihaver for de lærere, der bor i seminariets lejligheder. I en af dem er der blevet råd til en bitte græsplæne: 3×4 m. Der er stadigvæk plads til lidt romantik.

Og så er vi ved den nye botaniske have, større end den foregående, men ligeså velordnet, og her er en nydannelse, en kunstigt dannet dam, populært kaldet tudsedammen. Området om den skal være natur af forskellig art, eng, mose, sump o. lign.

Efter denne rundgang mangler vi ikke så forfærdelig meget. Vi kan nu nøjes med at slå et slag over i området ved Akropolis og skitsere de ting, der bliver slutstenen på det hele.

På vor vej derover kikker vi tilbage mod den gule bygning, der efter min mening – og mange andres med – er blevet skæmmet ved at skulle belemres med den tilbygning, som vi nu kalder Studiegården. Den gule var uovertruffen i det at være et arkitektonisk hele, og det kan kun genere den, mens den ligger der i rolig majestæt at skulle have klistret en tilbygning på sig. Det skal siges i retfærdighedens interesse, at denne nye bygning blev planlagt og tildels bygget, mens vi endnu regnede med kun at skulle doublere hvert andet år, og mens den nye seminarieordnings omfattende krav til lokaler og samlingsrum ikke kunne overses. Bygningen i sig selv – nu taler jeg om Studiegården – er

egentlig en dejlig bygning. Der i hjørnet hænger en plade med vort motto nummer to: Kend dig selv.

Et par ord om dette. Det er ikke på nogen måde et farvel til det gamle: Bed og arbejde; vi har dem begge og vedkender os dem, men det er måske snarere en erkendelse af, at vi i højere grad forstår, at mennesket skal udvikles i takt med det kristne i os, og vor kultur har rod tilbage til både Grækenland og Palæstina.

Nu hænger Sokrates på væggen derinde i gangen som en yderligere understregning af, at vi også vedkender os den hellenske arv.

Bygningen har sin egen hygge og rummer foruden rektors kontor også bibliotek, et par klasselokaler, sproglokaler og i kælderens elevernes dejlige dagligstue som noget af det hyggeligste og festligste, et seminarium kan fremvise. Fra denne bygning vil en gang føre over i den nye tilbygning på præstegårdsjorden.

Så er vi blevet lidt skæve i nakken af at stå der og dreje hovedet, så vi fortsætter ind imellem den røde bygning og Arken – den sidstnævnte bygning får lov at blive stående endnu i nogle år, men når engang den falder, vil der blive én stor plads inde mellem bygningerne, og man vil da bedre kunne forstå den helhed, man i denne byggeperiode har stræbt efter at nå til.

De lagde vist mærke til, at der ikke var nogen, der stumlede ned ad cykeltrappen; den er der nemlig ikke mere. Hele kælderetagen under den røde er ombygget til musikøverum m. m.

De husker, at der er en smøge mellem den røde bygning og Akropolis. Når engang fysikken kan rykke ud af Akropolis's nederste etage og over i »Niels Bohrs institut«, skal man i gang med en omfattende ombygning her. De to bygninger bliver bygget sammen, og der bliver indgang til dem begge her fra gården, samtidig med at hovedindgangen ved hjørnet ud mod præstegården bliver sløffet. Akropolis bliver en ren kollegiebygning, moderniseret fra kælder til kvist. Så ser vi over mod Borgen, der engang må falde. I stedet skal vi engang kunne se en festsal, der kan rumme en 5–600 mennesker, et nyt Borgen med plads til økonoma og hjælpere ovenpå, samt et par gæsteværelser, og når alt dette engang er færdigt, forhåbentligt om en tre år, bliver der ro til, at vi kan samle os om det, der bliver vores egentlige opgave, at fylde disse dejlige rammer med et skoleliv, der på en gang er noget andet og dog det gamle Nissum, og jeg kan love Dem, at vi føler os forpligtet mod og bundet til de gamle traditioner og den gamle livsindstilling.

Hånden på hjertet. Blev han skuffet, den gamle Nissumit? Der var grund til græmmelse, om alt stod stille.

Nr. Nissum Seminariums 5.-maj-legat

Ved lektor A. Koch (28)

FINDER man årbogen for 1953 frem, vil man der kunne læse om planerne for stiftelsen af ovennævnte legat.

Tanken blev rejst på et stævne 5. maj 1950 for seminariets frihedskæmpergruppe (Struer distrikts 5. deling). Den ledende kraft både i frihedskæmpergruppen og i legatplanerne var gymnasielærer Ejnar Bækgaard (47), Vestjysk gymnasium, Tarm.

Ved stævnet i 1950 forpligtede en række medlemmer fra gruppen sig til gennem en række årlige bidrag at indbetale et beløb til dannelse af legatkapital. Oprindeligt var det tanken kun at lade bidrag fra denne kreds indgå, men efterhånden vandt det tilslutning at lade adgangen være åben for andre til at bidrage. Denne adgang har dog ikke sat videre frugt, ud over at lærerkollegiet ved seminariet har bidraget med et par ikke uvæsentlige beløb.

Allerede d. 5. maj 1957 trådte legatet i funktion uden formelt at være dannet, idet der udbetaltes 2 portioner à hundrede kroner. Siden da har der hvert år været udbetalt dette beløb.

Den formelle overdragelse til seminariet skete ved en smuk lille festlighed d. 2. maj 1959 i Tarm efter indbydelse fra Bækgaard. Til stede var som repræsentanter for seminariet rektor Høgel, fhv. forstander Gjelstrup og undertegnede. Som repræsentanter for givernes var der foruden Bækgaard seminarielektor Børge Jespersen (45), Kolding, lokomotivfører Carlo Christensen, Humlum, og dr. Christensen, Gudum. Indbydelsen gjaldt også ægtefæller. Desuden var Bækgaards gamle far til stede.

Legatkapitalen, der efter fradrag af de hidtil uddelte legatportioner på ialt 600 kr., sluttelig udgjorde 3135,35 kr., blev af Bækgaard på givernes vegne overrakt til rektor Høgel i form af en check på 3100 kr., udgørende legatets hovedstol, samt en kassebeholdning på 35,35 kr. Ved samme lejlighed kunne undertegnede fra lærerkollegiet foruden tidligere indgået beløb på kr. 430 overrække 900 kr. til afrunding af hovedstolen til 4000 kr. Rektor Høgel modtog samtidig den formelle fundats for legatet samt en navneliste over bidragyderne. I

virkeligheden blev legatsagen afsluttet et år tidligere end beregnet, hvilket må tydes som et tegn på en meget energisk indsats fra kredens side. Ifølge fundatsen skal lærerkollegiet vælge to bestyrelsesrepræsentanter. 5. deling vælger et medlem, der er »født« formand. Til den sidste post valgtes, som naturligt måtte være, Ejnar Bækgaard, uden hvis friske initiativ sagen aldrig var blevet gennemført. Lærerkollegiet har siden valgt rektor Høgel og undertegnede som bestyrelsesrepræsentanter.

Da det er af betydning historisk set også at få de formelle ting registreret, aftrykkes legatfundatsen her:

Afskrift af

LEGATFUNDATS

Nørre Nisum Seminariums 5.-maj-legat.

Befrielsen den 5. maj 1945 til taknemmeligt minde har 18 medlemmer af modstandsbevægelsens deling på Nr. Nisum Seminarium (5. deling under modstandsbevægelsens Struer-distrikt) gennem årlige bidrag i årene 1953-59 tilvejebragt midler til oprettelse af et legat.

Seminariets lærerkollegium har gennem et cengangsbidrag i 1954, stort kr. 430,-, vist legatet sin interesse.

For dette legat oprettes følgende fundats:

§ 1.

Legatets navn er: Nørre Nisum Seminariums 5.-maj-legat.

§ 2.

Legatets bestyrelse består af 2 repræsentanter for seminariet valgt af og ud af seminariets lærerkollegium samt 1 repræsentant for 5. deling valgt af og ud af bidragsydernes rækker med delingens repræsentant som født formand.

Når ikke flere af de bidragsydende af 5. deling er i live, overgår også dette mandat til lærerkollegiet, og den således af og ud af seminariets lærerkollegium valgte bestyrelse vælger selv sin formand.

§ 3.

Legatets formue består af kr. 3.100,-, skriver: *tre tusinde eet hundrede kroner*, for hvilket beløb der af bestyrelsen indkøbes kreditforenings- eller hypotekforeningsobligationer, idet man foruden at tage papirenes sikkerhed i betragtning tillige søger den højeste effektive rente. – Obligationerne skal af kreditforeningen henholdsvis hypotekforeningen noteres som tilhørende Nørre Nisum Seminariums 5.-maj-legat.

Blicher obligationerne udtrukket, skal for hele provenuet foretages køb af tilsvarende obligationer, jvf. denne paragrafs stk. 1, idet også disse obligationer skal noteres som tilhørende Nr. Nisum Seminariums 5.-maj-legat.

§ 4.

Legatkapitalen skal stedse forblive urørt, men står dog åben for bidrag og gaver fra anden side, f. eks. jubilerende dimittendhold og lignende. – For

midler, der således eller på anden måde tilgår legatkapitalen, skal der af bestyrelsen foretages køb af kreditforenings- eller hypotekforeningsobligationer, jvf. § 3, stk. 1. – Også disse obligationer skal noteres som tilhørende legatet. – Køb skal finde sted, når der foreligger tilstrækkelige midler til køb af en obligation af pålydende kr. 200,-.

§ 5.

Legatets årlige renteindtægt skal een gang om året, nemlig *den 5. maj*, uddeles til 1 eller 2 af seminariets elever, som af lærerkollegiet skønnes værdig(e) dertil enten på grund af trang, eller fordi seminariet af anden grund ønsker at påskønne en (to) elev(er).

Lærerkollegiet foretager hvert år i begyndelsen af april måned indstilling af mindst 3 elever, som efter kollegiets skøn er værdige til at modtage befrielseslegatet.

Denne indstilling meddeles til formanden, som – vejledet af lærerkollegiets indstillingskommentarer – foretager den endelige tildeling efter samråd med den øvrige bestyrelse.

Ingen har fortrinsvis adkomst til at modtage legatet.

Uddelingen finder sted ved seminariets foranstaltning.

§ 6.

Det påhviler bestyrelsen at føre en protokol over legatet. – Heri indføres legatfundatsen og i øvrigt andet, som måtte være af interesse for legatet, herunder til hvem legatet for de enkelte år er uddelt samt regnskab legatet vedrørende.

Regnskabsåret er finansåret. – Regnskabet føres af et af de i lærerkollegiet valgte bestyrelsesmedlemmer. – Regnskab for afvigte finansår indføres i protokollen hvert år inden sommerferien og forsynes med bestyrelsesmedlemmernes underskrifter.

Revisionen foretages af en af seminariets lærerkollegium dertil valgt lærer.

§ 7.

Ophører Nr. Nissum Seminarium at eksistere i sin nuværende skikkelse, skal den sidste bestyrelse efter samråd med eventuelt endnu levende bidragsydere af § 5. deling træffe bestemmelse om, hvorledes der skal disponeres over legatets kapital.

Den 2. maj 1959.

På legatstifternes (5. delings) vegne:

<i>Bøge Jespersen,</i> seminarieadjunkt	<i>Carlo Christensen,</i> lokomotivfører	<i>Ejnar Bækgaard,</i> gymnasielærer
<i>Freddy Christensen,</i> læge		

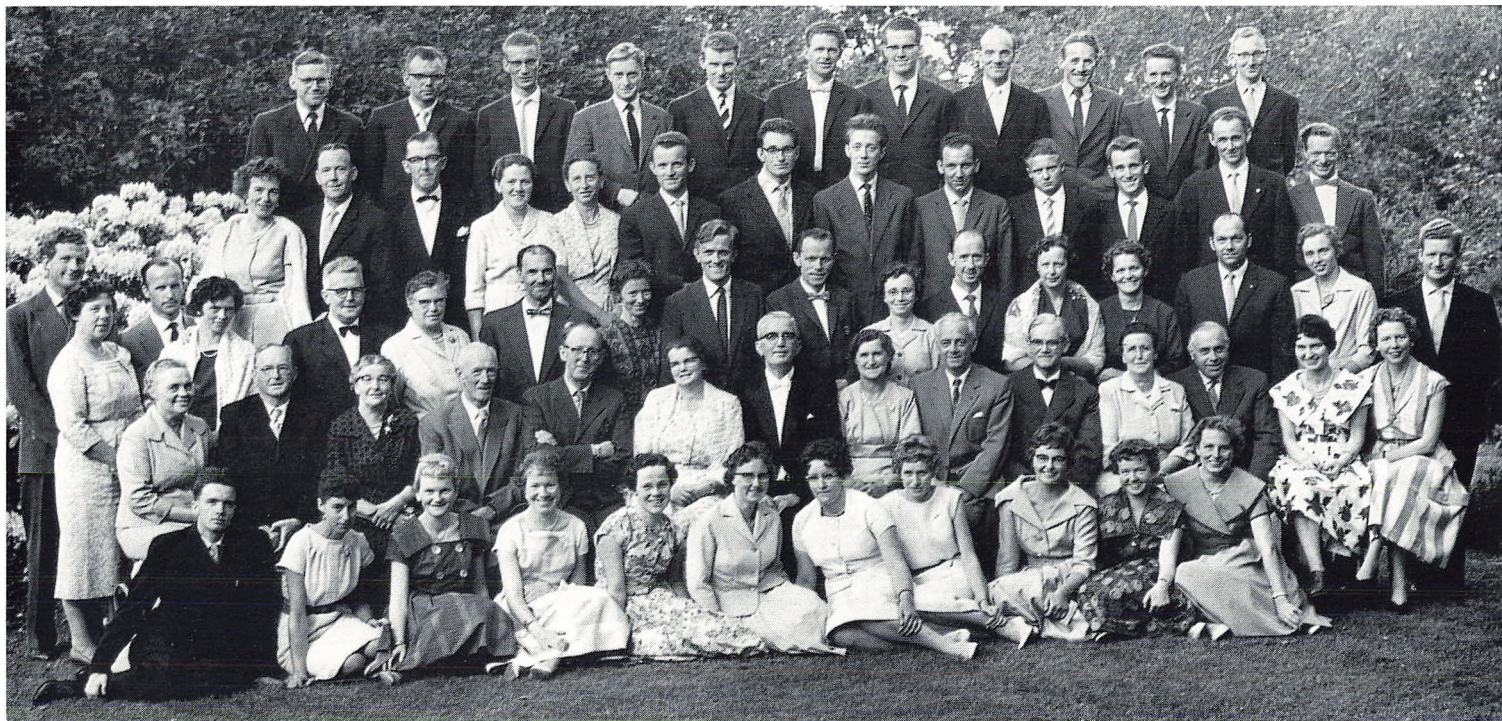
På legatmodtagerens (Nr. Nissum Seminariums) vegne:

<i>P. C. Gjelstrup,</i> fhv. seminarieforstander	<i>Alex Koch,</i> lektor	<i>E. Høgel,</i> rektor
---	-----------------------------	----------------------------

Den første uddeling efter legatets formelle oprettelse og indkøb af obligationer skete 5. maj 1960 med to portioner à hundrede kr. til seminarieeleverne Arne Sigaard og Johs. E. Madsen, begge IV klasse.

For legatkapitalen er der indkøbt 4500 kr. 5 % obligationer, altså årlig renteafkastning 225 kr., så dette er, hvad der f. t. maksimalt kan udbetales årlig.

Da årbøgerne er et meget vigtigt kildemateriale i seminariets historie, har jeg med ovenstående søgt at sikre legatets tilblivelseshistorie. Rettelig burde sagen have været optaget i årbogen for 1959, men det hektiske pres, der f. t. præger seminariet både m. h. t. byggeri, elevtal og uddannelsens anlæg efter den nye lov, og hvor alle disponible kræfter er mobiliseret for at dække hverdagens krav, blev den belejlige tid forpasset, og jeg beder legatstifterne modtage en forsinket, men af hjertet ment tak for den indsats, de har gjort, og fordi de har givet et smukt ydre tegn på deres samhørsfølelse med deres gamle skole – et eksempel til efterfølgelse for eventuelle andre. Som man ser gennem fundatsen, er der adgang til at slutte op. Med den stadige inflation vil det være ønskeligt, om man ad den vej kan »pristalsregulere« legatydelserne. Pr. 31/12 1959 var kassebeholdningen på 69,74 kr., så der er jo et stykke vej, inden der kan købes en ny obligation.

A

Forreste række fra venstre: lærer Stig Rosenstand, Kirsten Bundgaard, Kirsten Østergaard Madsen, Kirsten Møller Thomsen, Kirsten Christensen, Gurli Lizzi Hjort, Ingeborg Jensen, Birgit Nybo Nielsen, Sigrud Alice Grønberg, Jytte Knudsen.

2. række: lærerinde frk. Ellen Larsen, lærer Chr. M. Christensen, fru lærer Christensen, lærer Johs. Hejbol, forstander P. C. Gjelstrup, fru rektor Høgel, rektor E. Høgel, fru lærer Koch, lærer A. Koch, lærer H. J. Hansen, fru lærer Sørensen, lærer M. P. Sørensen, Birthe Høj Hansen, fru lærer Ringgaard.

3. række: lærer M. Walter, lærerinde frk. E. Gadegaard, lærer J. Pedersen, fru lærer Pedersen, lærer K. Moisgaard, fru lærer Moisgaard, lærer A. Tholand, fru lærer Albertsen, lærer Johs. Albertsen, lærer S. E. Abrahamsen, lærerinde fru Bodil Marg. Abrahamsen, lærer G. Eriksen, fru lærer Eriksen, lærerinde fru I. Tangsig, lærer A. Tangsig, lærerinde fru Hanne Elbech Hansen, lærer T. Ringgaard.

4. række: fru lærer Porup, lærer S. Porup, lærer Villy Christensen, lærerinde fru Hanne Christensen, lærerinde frk. Ellen Jensen, Niels Knudsen, Henning Knud Jensen, Bent Nabe-Nielsen, Ingvard Weiling Mikkelsen, Peter Højberg, Jens Jensen Garsteen, lærer N. Ilsoe, lærer V. Elbech Hansen.

5. række: lærer P. Hansen, Erik Andreas Andersen, Niels Friis Ehrenreich, Bo Pedersen, Borge Sondergaard, Chr. Ehrenreich Ertbjerg, Torben Kjeld Hansen, Johannes Evald Madsen, Elmer Steensgaard Gade, Harald Bertelsen, lærer Olsen.

Årets dimittender

Ved Gunner Eriksen (43)

A

1. *Erik Andreas Andersen*, f. 9.9.1937 i Flade, Hjørring amt, søn af vådbinder H. R. Andersen, Frederikshavn. Ansat i Frederikshavn.
2. *Harald Bertelsen*, f. 26.11.1937 i Sædding, Guldager, Ribe amt, søn af købmand J. P. Bertelsen, Sædding. Ansat i Nakskov.
3. *Kirsten Bundgaard*, f. 26.3.1938 i Ejsing, Ringkøbing amt, datter af provst N. Bundgaard, Ejsing. Ansat i Holbæk.
4. *Kirsten Christensen*, f. 1.7.1935 i Ørsted, Randers amt, datter af boelsmand P. A. Christensen, Ørsted. Søster til Jørgen Christensen (58). Gift med Johannes Evald Madsen (60). Ansat i Vester Hornum.
5. *Niels Friis Ehrenreich*, f. 17.12.1937 i Fole, Haderslev amt, søn af førstelærer F. Ehrenreich, Fole. Ansat i Nakskov.
6. *Elmer Steensgaard Gade*, f. 16.4.1938 i Randbøl, Vejle amt, søn af overlærer E. S. P. Gade (29), Thisted. Soldat.
7. *Sigrid Alice Grøngaard*, f. 22.2.1936 i Bregnet, Randers amt, datter af gårdejer K. E. Grønborg, Bregnet. Ansat i Rønde.
8. *Birthe Høj Hansen*, f. 23.6.1937 i Ålbæk, Hjørring amt, datter af skotøjshandler J. Hansen, Ålbæk. Ansat på Søndbjerg børnehjem, Thy.
9. *Torben Kjeld Hansen*, f. 1.5.1938 i Hundborg, Thisted amt, søn af arkitekt Jens Hansen, Thisted. Ansat i Nakskov.
10. *Gurli Lizzi Hjort*, f. 10.1.1936 i Køge, datter af vognmand S. K. Hjort, Køge. Ansat i Struer.
11. *Peter Højberg*, f. 27.7.1937 i Simested, Viborg amt, søn af gårdejer K. E. J. Højberg, Guldager, Simested. Soldat.
12. *Henning Knud Jensen*, f. 26.3.1938 i Aulum, Ringkøbing amt, søn af cykelhandler L. P. Jensen, Ljørring. Soldat.
13. *Ingeborg Jensen*, f. 2.2.1937 i Fjaltring, Ringkøbing amt, datter af gårdejer Th. Jensen, Ramme. Ansat i Holstebro.
14. *Jens Jensen Garsteen*, f. 11.10.1937 i Thisted landsogn, søn af plante-skolecjer P. N. Jensen, Tarp pr. Thisted. Soldat.
15. *Jytte Knudsen*, f. 16.3.1937 i Horne, Hjørring amt, datter af gårdejer N. K. Knudsen, Horne. Ansat i Randers.
16. *Niels Knudsen*, f. 1.3.1934 i Hvorup, Ålborg amt, søn af gårdejer E. Knudsen, Hvorup. Gift med Kirsten Lysgaard Jørgensen (58). Ansat i Viborg.
17. *Ella Agnete Kristensen*, f. 20.10.1933 i Skallerup, Thisted amt, datter af chauffør M. K. Kristensen, Nykøbing, Mors. Ansat i Måbjerg østre skole, Holstebro.
18. *Johannes Evald Madsen*, f. 6.3.1933 i Gærum, Hjørring amt, søn af hus-

B

Forreste række fra venstre: lærer Stig Rosenstand, Eva Brix Jensen, fru Ingrid Nielsen, Sinne Hagelskær, Marie Dorethe Pedersen, Anna Margrethe Eskesen, Ruth Damgaard Krage-
lund, Rita Nielsen, Hanne Christiansen, Birthe Nejrup, Margrethe Lind.

2. række: lærerinde frk. Ellen Larsen, lærer Chr. M. Christensen, fru lærer Christensen, lærer Johs. Hejbol, forstander P. C. Gjelstrup, fru rektor Hogel, rektor E. Hogel, fru lærer
Koch, lærer A. Koch, lærer H. J. Hansen, fru lærer Sørensen, lærer M. P. Sørensen, fru Hanne Videbæk, fru Vera Thielemann, Birgit Bechmann Axelsen.

3. række: lærer M. Wølter, lærerinde frk. E. Gadegaard, fru lærer Pedersen, lærer K. Moisgaard, fru lærer Moisgaard, lærer A. Tholand, fru lærer Albertsen, lærer Johs. Albertsen,
lærer S. E. Abrahamsen, lærerinde fru Bodil Marg. Abrahamsen, lærer G. Eriksen, fru lærer Eriksen, lærerinde fru I. Tangsig, lærer A. Tangsig, lærerinde fru H. Elbech Hansen, fru
lærer Ringgaard, lærer T. Ringgaard.

4. række: lærer Pedersen, fru lærer Porup, lærer Søren Porup, lærer Villy Christensen, lærerinde fru Hanne Christensen, lærerinde frk. Ellen Jensen, Arnold Siegfred Mortensen, Fol-
mer Sigurd Østergaard, Kristian Lukasen Christensen, Ejler Nørgaard Andersen, Jens Kjør Aarup, lærer N. Ilsoe, lærer V. Elbech Hansen.

5. række: lærer P. Hansen, Børge Axel, Arne Jensen Sigaard, Jens Jørgen Pedersen, Richard Mogens Nielsen, Orla Schødt Jørgensen, Jørgen Kjærulf, Søren Bent Dalgaard, Robert
Hedegaard Jensen, Knud Erik Christensen, Carl Erik Pedersen, lærer Olsen.

- mand Aa. Madsen, Gærum. Gift med Kirsten Christensen (60). Ansat i Vester Hornum.
19. *Kirsten Østergaard Madsen*, f. 29.11.1937 i Odby, Thisted amt, datter af førstelærer A. M. Madsen. Ansat i Struer.
 20. *Ingvard Weiling Mikkelsen*, f. 27.3.1938 i Glyngøre, Viborg amt, søn af arbejdsmand M. Mikkelsen, Spørring. Ansat ved Hurup realskole.
 21. *Bent Nabe-Nielsen*, f. 10.5.1938 i Fjerritslev, Thisted amt, søn af førstelærer V. S. Nabe-Nielsen, Ålbæk. Broder til Leo Nabe-Nielsen (58). Soldat.
 22. *Birgit Nybo Nielsen*, f. 13.4.1936 i Rødding, Viborg amt, datter af gårdejer S. N. Nielsen, Over Viskum. Ansat i Grenå.
 23. *Bo Pedersen*, f. 30.11.1932 i Herning, søn af redaktionssekretær A. M. K. Pedersen, Herning. Ansat i Nykøbing, Mors.
 24. *Christian Ehrenreich Erthbjerg*, f. 1.2.1931 i Lomborg, Ringkøbing amt, søn af boelsmand P. Pedersen, Lomborg. Gift med Grethe Thastum (59). Ansat i Aulum.
 25. *Børge Søndergaard Sørensen*, f. 2.11.1932 i Vrads, Skanderborg amt, søn af gårdejer M. S. Sørensen, Gludsted. Ansat ved Hurup realskole.
 26. *Kirsten Møller Thomsen*, f. 28.4.1937 i Langå, Viborg amt, datter af overpostbud Aa. Thomsen, Langå. Søster til Jørgen Møller Thomsen (55). Ansat i Ålborg.

B

27. *Jens Kjær Aarup*, f. 1.3.1932 i Ø. Hornum, Ålborg amt, søn af gårdejer C. A. Aarup, Ø. Hornum. Broder til Peder Aarup (52). Gift med Marie Dorethe Pedersen (60). Ansat i Kerte, Aarup.
28. *Ejler Nørgaard Andersen*, f. 17.11.1936 i Nykøbing M., søn af gårdejer L. Nørgaard Andersen, Vejerslev. Ansat i Ans.
29. *Børge Axel*, f. 9.11.1927 i Skærup, Vejle amt, søn af bestyrer J. Axel, Skærup pr. Børkop. Ansat i Ramme.
30. *Birgit Bechmann Axelsen*, f. 14.9.1936 i Gørding, Ribe amt, datter af førstelærer L. B. Axelsen, Voerså. Gift med Søren Bent Dalgaard (60). Ansat i Nørresundby.
31. *Ingrid Christensen* (gift Nielsen), f. 7.6.1937 i Torslev, Hjørring amt, datter af statshusmand K. H. Christensen, Torslev. Ansat i Fabjerg.
32. *Knud Erik Christensen*, f. 27.3.1937, Humlum, Ringkøbing amt, søn af fiskepakker J. Christensen, Humlum. Ansat som lærer ved forberedelsesklasserne ved Nr. Nissum Seminarium.
33. *Kristian Lukassen Christensen*, f. 17.3.1938 i Frøstrup, Tømmerby, Thisted amt, søn af handelsmand C. L. Christensen, Frøstrup. Gift med Birthe Johanne Nejrup (60). Ansat i Harboøre.
34. *Hanne Christiansen*, f. 12.2.1938 i Give, Vejle amt, datter af tømmermester O. Christiansen, Give. Ansat i Give.
35. *Søren Bent Dalgaard*, f. 2.10.1937 i Junget, Viborg amt, søn af gårdejer A. K. S. Dalgaard, Skovlund. Gift med Birgit Bechmann Axelsen (60). Ansat i Nørresundby.
36. *Anna Margrethe Lilleholdt Eskesen*, f. 11.4.1936 i Ansager, Ribe amt, datter af gårdejer M. J. Eskesen, Ikast. Ansat i Hvidbjerg, Thy.

37. *Sinne Hagelskjær*, f. 12.10.1934 i Linå, Sunds, Ringkøbing amt, datter af forhenv. gårdejer M. N. Hagelskjær, Linå. Ansat i Ålborg.
38. *Hanne Høiriis* (gift Videbæk), f. 31.3.1938 i Hurup, Thisted amt, datter af købmand F. E. Høiriis, Hurup. Ansat ved Hurup realskole.
39. *Eva Marie Brix Jensen*, f. 23.1.1936 i Brovst, Hjørring amt, datter af gårdejer C. M. Jensen, Brovst. Ansat i Lindholm, Nørresundby.
40. *Robert Hedegaard Jensen*, f. 7.5.1933 i Gl. Sole, Hedensted, Vejle amt, søn af møller J. K. Jensen, Gl. Sole. Gift med Margrethe Lind (60). Ansat i Fåborg.
41. *Orla Schødt Jørgensen*, f. 19.5.1938 i Ramme, Ringkøbing amt, søn af slagtersvend C. Jørgensen, Ramme. Soldat.
42. *Jørgen Kjerulf*, f. 20.5.1933 i Håsum, Viborg amt, søn af gårdejer Magnus Kjerulf, Håsum. Ansat i Roslev.
43. *Ruth Damgaard Kragelund*, f. 24.9.1937 i Vind, Ringkøbing amt, datter af tilsynsmand P. D. Kragelund, Vind. Ansat i Holstebro.
44. *Margrethe Lind*, f. 26.5.1938 i Seden, Odense amt, datter af gårdejer K. E. Lind, Gudum. Gift med Robert Hedegaard Jensen (60). Ansat i Fåborg.
45. *Arnold Sigfred Mortensen*, f. 19.10.1928 i Skjern, søn af forhenv. gård-ejer C. Mortensen, Ganer. Gift med Bertha Frederiksen (57). Ansat i Lemvig.
46. *Birthe Johanne Nejrup*, f. 26.10.1936 i Skjern, datter af togfører J. P. Nejrup, Skjern. Gift med Kristian Lukassen Christensen (60). Ansat i Harboøre.
47. *Richard Mogens Nielsen*, f. 27.2.1932 i Sct. Jørgensbjerg, Roskilde amt, søn af rentier S. C. Th. Nielsen, Roskilde. Ansat i Årre pr. Varde.
48. *Rita Nielsen*, f. 12.2.1938 i Idom, Ringkøbing amt, datter af gårdejer S. K. Nielsen, Mejrup. Ansat i Ansager.
49. *Vera Nielsen* (gift Thielemann), f. 14.3.1937 i Fredericia, datter af syer-ske fru K. M. Nielsen, København. Gift med Ole Thielemann (57). Ansat i Ålborg.
50. *Carl Erik Pedersen*, f. 4.2.1932 i Vinkel, Viborg amt, søn af boelsmand N. E. Pedersen, Vinkel. Ansat i Mogenstrup, Rønbjerg.
51. *Jens Jørgen Pedersen*, f. 18.2.1933 i Tørrild, Vejle amt, søn af gårdejer H. P. K. Pedersen, Gadbjerg. Ansat i Linknud, Brørup.
52. *Marie Dorette Pedersen*, f. 13.7.1936 i Dover, Ydby, Thisted amt, datter af boelsmand J. P. Pedersen, Skjoldborg. Gift med Jens Kjær Aarup (60). Ansat i Kerte, Årup.
53. *Arne Jensen Sigaard*, f. 30.3.1934 i Lønborg, Ringkøbing amt, søn af før-stelærer J. C. J. Sigaard, Lønborg (24). Ansat i Lomborg.
54. *Folmer Sigurd Østergaard*, f. 2.2.1938 i Jannerup, Thisted amt, søn af gårdejer P. Østergaard, Jannerup. Soldat.

Ved en beklagelig fejltagelse fra redaktionens side var navnet på en af sidste års dimittender faldet ud. Vi bringer her tilføjelse til listen for 1959: *Ove Klinkby Koch*, f. 6.9.1937 i Ålborg, søn af lektor A. Koch, Nr. Nissum (28). Ansat i Odense.

Af årets dagbog

Ved J. Søndergaard Jacobsen (06)

Ansættelser

23. Steffen Steffensen, ol. i Nustrup.
24. Mariane Vejen, ol. i Bredebro.
24. Karl Jensen Have, ol. i Skive.
25. Niels Vestergaard Markusen, skoleinsp. i Tersløse.
30. L. P. Andersen, Blenstrup, ol. i Ansager.
30. P. K. Larsen, skoleinsp. i Vallensbæk.
32. Jens E. Mortensen, ol. i Øster Starup.
31. H. Bakbo, stadsskoleinsp. i Nykøbing M.
35. Harald Vestergaard Jensen, ol. i Bedsted-Grurup.
35. Anton Mikkelsen, Aarhus, seminarieadjunkt i Herning.
36. Aage Bill Jensen, Give, ol. i Viborg.
36. Hakon G. Rendtorff, skoleinsp. i Helsingør.
36. Sv. Aage Sønderriis, kml. i Slagelse.
40. Wilfred Risgaard, Hinge, ol. i Holstebro.
41. Børge Borum, Nr. Felding, kml. i Aulum.
42. Johs. Egon Andersen, skoleinsp. i Voldby v. Grenå.
42. Ejner Olesen, skoleinsp. i Haverslev-Bejstrup-Skræm.
43. Bernt Billeskov, ol. i Vildbjerg.
43. Martin Møller Nielsen, skoleinsp. i Brovst.
43. Poul Skovbakke, Gimsing, seminarieadjunkt i Nr. Nissum.
44. Chr. Rikardt Dam-Jensen, ol. i Galten.
44. Johs. Lovmand, hjælpepræst ved Husumvold Kirke.
44. Arne Møller Pedersen, Herborg, r.l. i Taps.
44. Kr. Møller Pedersen, Isenvad, l. v. Nr. Nissum Højskole.
44. Jens Dahl Jensen, seminarieinsp. i Herning.
44. Karl M. Sørensen, viceinsp. v. Rougsø Herreds Fællesskole.
45. Kristen Erik Højberg, ol. i Vivild-Vejlby.
45. Holger Møl Christensen, Randers, skolepsykolog i Skagen.
45. Johs. Krogh Knudsen, ol. i Aulum.
46. Jacob Corydon-Pedersen, kml. i Nyborg.
48. Chr. Em. Christensen, skoleinsp. i Hellevad-Ørum.
48. Laust Tjørnild, viceinsp. i Holstebro.
49. Gerud Høegmark, Resen, r.l. i Lomborg.
49. Chr. C. Østerby, Havndal, l. i Mejlbj. pr. Arden.
51. Eli Kjærsg, l. på Grønland.
52. Henning Stensgaard, Humlum, l. v. Hjørring Realskole.
52. Karen Elisabeth Stensgaard, Humlum, li. v. Hjørring Realskole.
53. Kr. Goul-Jensen, Ydby, r.l. i Vandet pr. Thisted.
54. Gerda Jensine Axelsen, kml. i Hasseris.
54. Carl Rønn Christensen, r.l. i Hestkjær pr. Krogager.
54. Helen Rønn Christensen, li. i Hestkjær.
54. Vagn Evald Christensen, l. i Dalby v. Kolding.
54. Martin Feldborg, l. v. Emdrupborg Optagelseshjem.
54. Jens Ladekjær, r. l. i Skovlund pr. Mølbj.
54. Hans Bojer Sørensen, l. v. Rougsøskolen, Djursland.
55. Ove Ellebæk, Brædstrup, l. i Rødding, Salling.

55. Else Ellebæk, f. Koch, li. i Rødding.
56. A. Bent Larsen, kml. i Smidstrup-Skærup.
56. Sonja Larsen, f. Lund, li. i Smidstrup-Skærup.
56. Evald H. Kristensen, kml. i Skagen.
56. Ingrid Stubkjær Nielsen, f. Klausen, kmli. i Brædstrup.
56. Carl Jul Sørensen, kml. i Skagen.
56. Erik Ørskov, kml. i Sundby-Hvorup.
57. Poul Hansen, kml. i Bøvlingbjerg.
57. Ellen Elisabeth Hansen, f. Skovdam, kmli. i Bøvlingbjerg.
57. Per Knudsen, kml. i Høje Taastrup.
57. Knud Erik Nedergaard Kristensen, Odby, l. i Gimsing.
58. Ellen Hauskov Christensen, f. Kristiansen, li. i Dalby v. Kolding.
58. Herdis Hejbøl, kmli. i Sundby-Hvorup.
58. Henning A. Filtenborg, l. i Haverslev pr. Arden.
58. Karl M. Maksten, kml. i Tarm.
58. Ernst Poulsen, kml. i Tørring.
58. Knud Erik Risager, l. v. Nørre Herreds Fællesskole v. Grenå.
58. Helga Lund Risager, f. Vestbo, li. v. Nørre Herreds Fællesskole.
59. Erik M. Hougesen, asp. v. Sønder Herreds Fællesskole, Djursland.
59. Leif Olesen, l. v. Unge Hjemshøjskole v. Aarhus.
59. Orla Lindholm Olesen, timel. i Sundby-Hvorup.

Andet

27. P. A. Andersen, Odense, genvalgt til DLFs hovedstyrelse.
39. N. O. Dusgaard Nielsen, Århus, anmelder af faget dansk i Folkeskolen.
44. Johs. Lovmand, cand. theol.
49. Karl Emil Sørensen, Snejbjerg, indvalgt i Nr. Nissum Højskoles bestyrelse.

Døde

97. Enke efter R. Randskov, fh. Evetofte, fru Marie Elisabeth Randskov, 25/6.
00. Jes Peter Jessen, fh. Grødde v. Ikast, 1/5.
99. Alb. M. Albertsens enke, Clara, f. Madsen.
99. Anthon Nielsen, fh. Humlum, død i juli, begr. 13/7 i Humlum.
01. Niels Andreassen, fh. Børnehjemmet Godthaab, 5/6.
06. Martin Frederik Langes enke, fru Marie, f. Sørensen, 20/12.
07. Jens Frederik Bundgaard, fh. skolebestyrer i Aarhus, 13/1.
08. Jens Otter Mikkelsen, fh. Serup, 5/12.
08. Jens Grusgaard, fh. Hvidbjerg, 28/10.
08. Fru Christiane Grusgaard, 15/10 i Kairo.
11. N. C. Hahns enke, fru Bettv Sigrid Hahn, 24/1.
11. Kristian Larsens enke, Anne Larsen, f. Bitsch, 21/6.
11. Niels Lvbecker, fh. Sdr. Stenderup, 5/10.
11. H. P. L. Nielsen, Hobro, fh. Brøndum, 28/3.
12. Anton Thorsen, fh. Ryde, 7/12.
13. Christian Bach, fh. Asmindegaard v. Silkeborg, 10/3.
13. Christian Bluitgen-Petersen, fh. Sengeløse, 20/1.
13. Niels Peder Ejner Nielsen, Skjoldbjerg v. Vorbasse, 27/5.
13. Lars Ammon Sjøstrup, fh. Agersted i Vendsyssel, 5/11.
14. Alfred Jensen, fh. skolebestyrer i Østervraa, 6/9.
19. Holger Johannes Astrup, Skjern, 28/3.
23. C. C. Håkansson.
24. Peter Larsen, Ballum, Sønderjylland, død i februar.
24. Johannes M. P. Sandegaard, Nr. Bork, 9/1.
26. Valdemar Andreasen, Fannerup v. Kolind, død i marts.
42. Svend Lovmand, Slesvig, dræbt ved bilulykke 1/7.
54. J. Rahbek Christensens hustru, Inger Stenbæk, f. Jensen, dræbt ved bilulykke, december.

1960